

 <p>Estd. 1962 "A++" Accredited by NAAC(2021) With CGPA 3.52</p>	<p>SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR - 416 004, MAHARASHTRA PHONE : Director Office- (0231)2609068 CAP Section- (0231)2609317/2609110 Website - www.unishivaji.ac.in, Email - cap@unishivaji.ac.in शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर - ४१६००४, महाराष्ट्र दुरध्वनी : संचालक कार्यालय-०२३१ २६०९०६८ मध्यवर्ती मूल्यमापन विभाग-०२३१ २६०९३१७/२६०९११० संकेतस्थळ-www.unishivaji.ac.in, ई-मेल आयडी- cap@unishivaji.ac.in</p>		
---	--	---	---

जा.क्र.शिवाजीवि/परीक्षा/कॅप/ 802

दिनांक 19/04/2025

प्रति,

मा. अधिविभागप्रमुख/संचालक/समन्वयक
सर्व संबंधित अधिविभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

मा. प्राचार्य/संचालक/ समन्वयक,
सर्व संबंधित संलग्न महाविद्यालये, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.

विषय : मार्च/एप्रिल, २०२५ या उन्हाळी सत्रातील परीक्षेच्या उत्तरपत्रिका ऑन स्क्रीन मार्कींग (OSM) पध्दतीने करणेबाबत नियमावली व मार्गदर्शक सूचनांबाबत.

महोदय/महोदया,

उपरोक्त विषयास अनुसरून आदेशानुसार कळविण्यात येते की, मार्च/एप्रिल, २०२५ या उन्हाळी सत्र परीक्षेपासून पदवी/पदव्युत्तर अभ्यासक्रमांच्या सर्व उत्तरपत्रिकांचे मूल्यमापन ऑन स्क्रीन मार्कींग (OSM) पध्दतीने करणेबाबत विद्यापीठ अधिकार मंडळाने मान्यता दिलेली आहे. यास अनुसरून विद्यापीठामार्फत जिल्हानिहाय ऑन स्क्रीन मार्कींग (OSM) पध्दतीने मूल्यमापन करण्यासाठी कार्यशाळा आयोजित करून सर्व संबंधितांना प्रशिक्षण देण्यात आले आहे.

एम.ए. (सर्व शाखा), एम. कॉम. (सर्व शाखा), एम.एस्सी. (सर्व शाखा), व एम.सी.ए. (कॉमर्स) या अभ्यासक्रमांबरोबर मार्च/एप्रिल, २०२५ परीक्षेपासून एम.बी.ए., बी.टेक. (सी.बी.सी.एस.) महाविद्यालय, बी. फार्मसी, एम. फार्मसी, बी. टेक. (क्रेडीट सिस्टीम) तंत्रज्ञान अधिविभाग, एम.सी.ए. (इंजिनिअरींग), एम.सी.ए. (सायन्स), वाय.सी.एस.आर.डी. अंतर्गत येणारे सर्व अभ्यासक्रम, एम. टेक. सर्व व बी.एस्सी.-एम.एस्सी. नॅनोसायन्स अभ्यासक्रमाच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यमापन ऑन स्क्रीन मार्कींग पध्दतीने होणार आहे. यास अनुसरून सोबतप्रमाणे संबंधित महाविद्यालय/अधिविभाग, परीक्षक/परिनिरीक्षक, तांत्रिक सहायकासाठी मार्गदर्शक सूचना जोडलेल्या आहेत.

तेव्हा सदरच्या मार्गदर्शक सूचना संबंधितांच्या निदर्शनास आणाव्यात व त्यांचे काटेकोर पालन करण्यात यावे. उत्तरपत्रिकेवर लावण्यात येणारे QR Code Stickers आपणांस परीक्षा सुरू होण्यापूर्वी हार्ड कॉपी तसेच सॉफ्ट कॉपी स्वरूपात उपलब्ध करून देण्यात येतील. चुरगळलेले, फाटलेले अथवा अस्पष्ट छपाई झालेले स्टीकर्स यांचा वापर कटाक्षाने टाळून आपणांस उपलब्ध केलेल्या सॉफ्ट कॉपी मधून QR Code Stickers परीक्षेपूर्वी प्रिंट करून घेण्याबाबत संबंधितांना सूचना द्याव्यात.

OSM पध्दतीने उत्तरपत्रिका मूल्यांकनासाठी नव्याने प्रथमच समाविष्ट झालेल्या अभ्यासक्रमांच्या महाविद्यालयांनी संगणक कक्षाचा ISP ॲड्रेस OSM संगणक प्रणालीत नोंद करावा. (यापूर्वी अन्य अभ्यासक्रमांच्या OSM मूल्यमापनाकरीता ISP ॲड्रेस रजिस्टर केला असलेस नव्याने नोंद करणेची आवश्यकता असणार नाही.) प्राचार्यांनी त्यांच्या Login मध्ये वेळोवेळी मूल्यमापनाबाबत आढावा घ्यावा व आपल्या महाविद्यालयातील शिक्षकांना मूल्यमापन वेळेत करण्यासाठी सूचित करावे.

परीक्षा कामकाजास आपले सर्वांचे वेळोवेळी सहकार्य मिळून निकाल विहीत मुदतीत जाहीर केलेले आहेत. तरी मार्च/एप्रिल, २०२५ परीक्षेसाठी ऑन स्क्रीन मार्कींग (OSM) पध्दतीने मूल्यमापन कामीही आपले असे सहकार्य मिळावे ही विनंती.

कळावे,

आपला विश्वासू,

संचालक,
परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ

सोबत :-

1. मार्गदर्शक सूचना
2. परीक्षकांसाठी उत्तरपत्रिका मूल्यमापन करणेसाठीची मार्गदर्शक पीपीटी
3. उत्तरपत्रिका लॉट जमा करणेबाबतचा विहीत नमुना

प्रत : माहितीसाठी

1. मा. संचालक, परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ कार्यालयास
2. परीक्षक नियुक्ती विभाग
3. सर्व संबंधित ऑन परीक्षा विभाग
4. परीक्षा प्रमाद विभाग

Ref. No. SU/Exam/CAP/ 623

Date : 21 DEC 2024

प्रति,

१. मा. अधिविभागप्रमुख,
एम.ए., एम.कॉम., व एम.एस्सी. सर्व पदव्युत्तर अभ्यासक्रम,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
२. मा. प्राचार्य/प्राचार्या,
एम.ए., एम.कॉम., व एम.एस्सी. सर्व पदव्युत्तर अभ्यासक्रम,
सर्व संलग्नीत महाविद्यालये,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
३. मा. संचालक,
दूर व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

विषय — ऑन स्क्रीन मार्किंग (OSM) पध्दतीने मूल्यमापन करणे संदर्भातील मार्गदर्शक सूचनाबाबत.

संदर्भ — जा.क्र. शिवाजी वि./परीक्षा/कॅप/ OSM/PG/617 दि.२० डिसेंबर २०२४.

महोदय/महोदया,

उपरोक्त संदर्भित पत्र व विषय यास अनुसरून आपणांस कळविणेत येते की, ऑक्टो/नोव्हें, २०२४ या हिवाळी सत्रामध्ये झालेल्या एम.ए., एम.कॉम. व एम.एस्सी. या पदव्युत्तर अभ्यासक्रमांच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यमापन ऑन स्क्रीन मार्किंग (OSM) पध्दतीने करणेकरिता विद्यापीठ अधिकार मंडळाने मान्यता दिलेली आहे. यास अनुसरून विद्यापीठामार्फत जिल्हा निहाय ऑन स्क्रीन मार्किंग (OSM) पध्दतीने मूल्यमापन करणेसाठी कार्यशाळा आयोजित करून प्रशिक्षण देण्यात आले आहे.

ऑक्टो./नोव्हें. २०२४ परीक्षेचे एम.ए., एम.कॉम. व एम.एस्सी. या पदव्युत्तर अभ्यासक्रमांच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यमापन ऑन स्क्रीन मार्किंग (OSM) पध्दतीने मंगळवार दि. २४/१२/२०२४ पासून प्रारंभ होणार असून यास अनुसरून सोबतप्रमाणे संबंधित महाविद्यालयांस, परीक्षकांस/परीनिरीक्षकांस, तांत्रिक सहाय्यकांस मार्गदर्शक सूचना जोडलेल्या आहेत. तेंव्हा सदरच्या मार्गदर्शक सूचना सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणाव्यात व त्याप्रमाणे कामकाज करणेत यावे. परीक्षा कामकाजास आपले सर्वांचे वेळोवेळी सहकार्य मिळून निकाल विहीत मुदतीत जाहीर केले आहेत. तरी (OSM) पध्दतीने मूल्यमापन कामीही आपले असेच सहकार्य मिळावे, ही विनंती.

कळावे,

आपला विश्वासू,

संचालक,

परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ

सोबत :-

- १) मार्गदर्शक सूचना
- २) परीक्षकांसाठी मूल्यमापन करणेसाठीची मार्गदर्शक PPT

Welcome to

Anotation based Onscreen Evaluation Process

GUIDELINES/INSTRUCTIONS

WEBLINK

- Enter the below mentioned Website Address in the Google Chrome Browser of your Laptop/Desktop in your College
- <https://suk.osdes.in/>

Selective Colleges as Assessment Centers

- **Infrastructure**
  - work stations, internet
  - UPS, LAN, CCTV etc
- **Mapping of Faculties Subject wise**

Onscreen Evaluation Requirements:

- Laptop (or) Desktop system
- Google Chrome Browser
- Internet Connection --- minimum of 10 mbps **BUT SHOULD BE IN LAN**

Note :

- **Please don't save your password in the chrome browser By default browser will ask you to save (or) never.. Click on never button**
- Click on the allow popup button
- For online assistance, please install “Any Desk” software in your Laptop (or) Desktop

LINK TO YOUR MOBILE THROUH SMS

- Dear Sir/Madam Start the Shivaji University Evaluation
<https://suk.osdes.in/> SUK DEC24, User id :957337922,Pwd:DEC24 Thanks
&Regards Magexam

- **USER ID : YOUR MOBILE NO.(eg: 9573379292)**

- **PASSWORD(default) :DEC24 (eg: DEC24)**

then click on Send OTP button.., you will receive OTP to your mobile , enter the OTP then click on Login button

- Every time when we login, we need enter user id, password and OTP
- After you login , it will ask to change the password . Change the Password, login again with the changed password.
- If you Login it will ask you to enter the Bank Details...enter the bank details then click on submit button.
- Click on the Login button to start the evaluation by entering your credentials

Your IP Address: 115.246.255.180

User Login	
Event	MU SEP24 ▾
User ID	9866706706
Password	Password
OTP	OTP
Send OTP	
Login	
Forgot Password?	

To Sing-in enter your user id, and password,OTP, Evaluator(select from combobox) and then click Login button.

On successful login, you will directed to your home screen.

CHANGE PASSWORD

The image shows a screenshot of a web application interface for changing a password. The background is a solid blue color. At the top center, there is a small, colorful logo. Below the logo, the text "Onscreen Digital Evaluation" is displayed in a dark blue, sans-serif font. In the center of the screen, there is a white rectangular box with a thin blue border. Inside this box, the title "Change Password" is written in a bold, black, sans-serif font. Below the title, there are three input fields, each with a light gray border and a light gray placeholder text. The first input field is labeled "Current Password", the second is labeled "New Password", and the third is labeled "Confirm Password". At the bottom of the white box, there is a blue rectangular button with the text "Change Password" in white, bold, sans-serif font.

Onscreen Digital Evaluation

Change Password

Current Password

New Password

Confirm Password

Change Password

PASSWORD UPDATED

The image shows a web interface with a blue header bar containing the text "Onscreen Digital Evaluation". Below the header is a white rectangular form. Inside the form, there is a yellow header section labeled "Change Password". Under this section are three input fields: "Current Password", "New Password", and "Confirm Password". Below these fields is a blue button labeled "Change Password". At the bottom of the form is a pink notification box with the text "Password updated successfully." followed by a close icon (X) and a link that says "Click here to Login".

Onscreen Digital Evaluation

Change Password

Current Password

New Password

Confirm Password

Change Password

Password updated successfully. ×
[Click here to Login](#)

BANK DETAILS ENTRY FORM

The image shows a screenshot of a web form titled "Onscreen Digital Evaluation" with a small emblem above the title. The form is set against a blue background. It contains a section titled "Bank Details" with five input fields: "Account Number", "Bank Name", "Branch Name", "IFSC Code", and "PAN Number". A blue "Submit" button is located at the bottom right of the form.

Onscreen Digital Evaluation

Bank Details

Account Number

Bank Name

Branch Name

IFSC Code

PAN Number

Submit

Onscreen Digital Evaluation

[Get Faculty Evaluation Summary](#)

[Get Faculty Ce Remarks](#)

[Get User Guides](#)

Number of Scripts Valued today:0

[Choose Subject to begin Evaluation](#)

Event	Program	Subj Code	Subject Description
UG AUG22	B.Com(ComputerApplication)_I SEM (19 Batch Backlog)	1011_R_19	Arabic-I (Second Language)
UG AUG22	B.A.(Economics/Pol.Science/History)_II SEM (Regular)	1012_R_19	Arabic-II (Second Language)
UG AUG22	B.Com(ComputerApplication)_II SEM (Regular)	1012_R_19	Arabic-II (Second Language)

This is your home screen, shown on successful login.

Session ID: 00VP5GFFGEEXFEKQD3IAJQ0Y

User: [TEST](#) [Logout](#)

Onscreen Digital Evaluation

Get Faculty Evaluation Summary

Number of Scripts Valued today:0

Choose Subject to begin Evaluation

Event	Program	Subj Code	Subject Description
M.Pharmacy	M.Pharmacy I Sem R17	6412AB	FOOD ANALYSIS

Unique session ID

Session ID: 00VP5GFFGEEXFEKQD3IAJQ0Y

User: [TEST](#) [Logout](#)

Onscreen Digital Evaluation

Get Faculty Evaluation Summary
Number of Scripts Valued today:0
Choose Subject to begin Evaluation

Event	Program	Subj Code	Subject Description
M.Pharmacy	M.Pharmacy I Sem R17	6412AB	FOOD ANALYSIS

User name. Click to change password.

Session ID: 00VP5GFFGEEXFEKQD3IAJQ0Y

User: [TEST](#) [Logout](#)

Onscreen Digital Evaluation

[Get Faculty Evaluation Summary](#)

Number of Scripts Valued today:0

Choose Subject to begin Evaluation

Event	Program	Subj Code	Subject Description
M.Pharmacy	M.Pharmacy I Sem R17	6412AB	FOOD ANALYSIS

To view a summary of scripts you have valued, click the evaluation summary link

Faculty Evaluation Summary

Show 10 entries Search:

Sno	Date	Subject	Total
0		Grand Total	0

Showing 1 to 1 of 1 entries

Previous1Next

Get Faculty Evaluation Summary

Number of Scripts Valued today:0

Choose Subject to begin Evaluation

Event	Program	Subj Code	Subject Description
M.Pharmacy	M.Pharmacy I Sem R17	6412AB	FOOD ANALYSIS

Evaluation summary report.

Faculty Evaluation Summary

Showing 10 entries

Search:

Sno	Date	Subject	Total
0		Grand Total	0

Showing 1 to 1 of 1 entries

Previous1Next

Get Faculty Evaluation Summary

Number of Scripts Valued today:0

Choose Subject to begin Evaluation

Event	Program	Subj Code	Subject Description
M.Pharmacy	M.Pharmacy I Sem R17	6412AB	FOOD ANALYSIS

Close Evaluation Summary Report window to return to the home page.

Onscreen Digital Evaluation

[Get Faculty Evaluation Summary](#)
Number of Scripts Valued today:0
[Choose Subject to begin Evaluation](#)

Event	Program	Subj Code	Subject Description
M.Pharmacy	M.Pharmacy I Sem R17	6412AB	FOOD ANALYSIS

Number of scripts valued in the day

Onscreen Digital Evaluation

[Get Faculty Evaluation Summary](#)

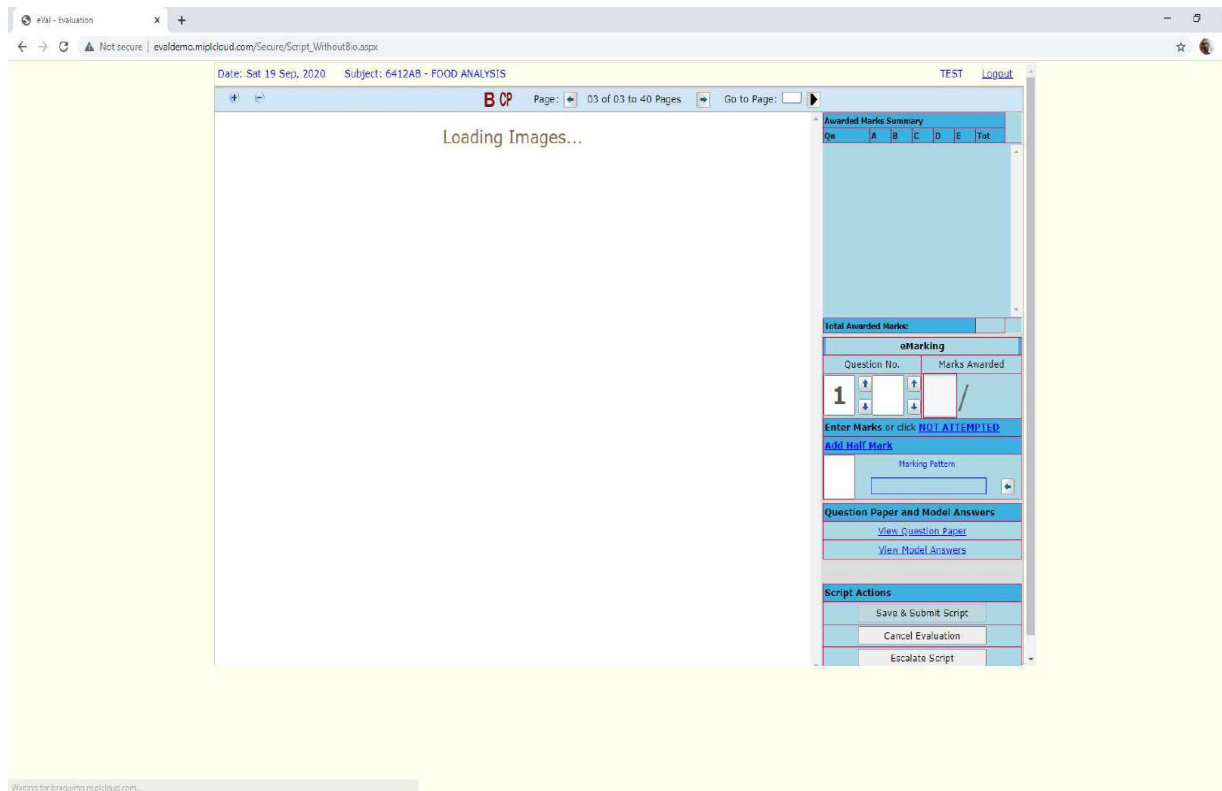
Number of Scripts Valued today:0

Choose Subject to begin Evaluation

Event	Program	Subj Code	Subject Description
Practice	BIE	108	ORIYA PAPER-I
Practice	BIE	1103	PRINCIPLES OF CROP PRODUCTION
Practice	BIE	1104	SOIL AND WATER MANAGEMENT
Practice	BIE	1105	FARM MANAGEMENT AND AGRICULTURAL EXTENSION
Practice	BIE	1110	RUMINANT LIVE STOCKS PRODUCTION MANAGEMENT

List of allotted subjects and only those subjects in which scripts are available for valuation.

Click either the Subject Code or the Description to begin evaluation.

Choosing a subject from the home page loads the evaluation page with the available script for valuation.

Browser window showing the evaluation interface. The URL is `evaldemo.miplcloud.com/Secure/Script_WithoutBio.aspx`. The page title is "Date: Sat 19 Sep, 2020 Subject: 6412AB - FOOD ANALYSIS". The page number is "Page: 03 of 03 to 40 Pages". The text "Loading Images..." is circled in red.

The interface includes a sidebar with the following sections:

- Awarded Marks Summary**

Qn	A	B	C	D	E	Tot
- Total Awarded Marks:**
- eMarking**

Question No.	Marks Awarded
1	/

Enter Marks or click **NOT ATTEMPTED**

[Add Half Mark](#)

Marking Pattern
- Question Paper and Model Answers**
  - [View Question Paper](#)
  - [View Model Answers](#)
- Script Actions**
  - [Save & Submit Script](#)
  - [Cancel Evaluation](#)
  - [Escalate Script](#)

Please wait until the script images are loaded completely. This might take a few seconds.

The screenshot displays a digital evaluation interface. On the left, a handwritten answer script is visible, featuring a signature and the text "Section A" and "pH". The right side of the interface contains a summary table and various action buttons.

(0 : Script - 233) Awarded Marks Summary

Qn	A	B	C	D	E	Tot
1	-					0
2	-					0
3	-					0
4	-					0
5	-					0
6	-					0
7	-					0
8	-					0
9	-					0
10	-					0
Total Awarded Marks:						0

eMarking

Question No.	Marks Awarded
1	/2

Marking Pattern

[All NA](#) [Remove NA](#)

Question Paper and Model Answers

[View Question Paper](#)

[View Model Answers](#)

Script Actions

[Save & Submit Script](#)

[Cancel Evaluation](#)

[Escalate Script](#)

The digital answer script occupies the main area of the evaluation page. The pages of the script are arranged in sequence vertically.

Use the vertical scroll bar or the mouse scroll wheel while the cursor is on the script page to scroll through the script upwards or downwards.

Signature of the Invigilator: *[Handwritten Signature]*

Section - A

Q1) pH:

ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು pH ನ್ನು ಕೆಲವು ಬಿಟ್ಟಿದೆ.
 ಸಾಬು ಸಂಖ್ಯೆ 0.14 ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ
 ಸಾಬು 7 ಎನ್ನುವ ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು 7 ಇನ್
 ಅರ್ಥವೂ ದೊಡ್ಡ ಈ ಹೀಗೆಯೇ ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು
 7 ಇನ್ ಮೂಲಕ ದೊಡ್ಡ ಈ ಹೀಗೆಯೇ ಪ್ರಶ್ನೆ.

Q2) ಸಾಬು ತರಗತಿ:

ಸಾಬು ಶುದ್ಧತೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಾಬು ತರಗತಿ
 ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು ಮೂಲಕ ಮೂಲಕವೂ ಮೂಲಕವೂ
 ಸಾಬು ತರಗತಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು ತರಗತಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು
 ತರಗತಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು ತರಗತಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು

Press F11 to exit full screen

124

Sl. No.

(0 : Script - 233) Awarded Marks Summary						
Qn	A	B	C	D	E	Tot
1	-					0
2	-					0
3	-					0
4	-					0
5	-					0
6	-					0
7	-					0
8	-					0
9	-					0
10	-					0
Total Awarded Marks:						0

eMarking

Question No.	Marks Awarded
1	/2

[All NA](#)   [Remove NA](#)

Question Paper and Model Answers

[View Question Paper](#)

[View Model Answers](#)

Script Actions

[Save & Submit Script](#)

[Cancel Evaluation](#)

[Escalate Script](#)

Script rotate clock wise and anti clock wise buttons

Signature of the Invigilator: D Jyothikumar
12/3/2020

Section - A

Q1) pH:

ದೊಡ್ಡ ಸಾಸಿ PH ನು ಕಡಿಮೆ ಬಿನ್ನೂವೆ.
 ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಸಿ 0.14 ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡದಾ ದೊಡ್ಡ
 ಸಾಸಿ 7 ಎನ್ನುವ ದೊಡ್ಡ ಸಾಸಿ 7 ಇಲ್ಲ
 ಅರ್ಥವೂ ದೊಡ್ಡ ರೀತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ಸಾಸಿ
 7 ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದೂ ದೊಡ್ಡ ರೀತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರವೆ.

Q2) ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ತಮ್ಮ ಸಾಸಿ ರೀತಿ
 ದೊಡ್ಡದಾ ಸಾಸಿ ಮೇಲಿನ ಮೇಲಿನವರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
 ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಸಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಸಾಸಿ 7 ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಯಾವುದೇ ಸಾಸಿ
 ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದೂ ಪ್ರಕಾರವೆ ಅರ್ಥವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ

Press F11 to exit full screen

124

Sl. No.

(0 : Script - 233) Awarded Marks Summary						
Qn	A	B	C	D	E	Tot
1	-					0
2	-					0
3	-					0
4	-					0
5	-					0
6	-					0
7	-					0
8	-					0
9	-					0
10	-					0
Total Awarded Marks:						0

eMarking

Question No.	Marks Awarded
1	/2

All NA
Remove NA

Question Paper and Model Answers

[View Question Paper](#)

[View Model Answers](#)

Script Actions

[Save & Submit Script](#)

[Cancel Evaluation](#)

[Escalate Script](#)

The screenshot displays the eMarking interface. On the left, a handwritten answer script is visible. A green checkmark is placed over a specific line of text. On the right, a summary table shows marks awarded for 10 questions, with a total of 0 marks awarded. The eMarking section shows question 1 with 2 marks awarded.

Qn	A	B	C	D	E	Tot
1	-					0
2	-					0
3	-					0
4	-					0
5	-					0
6	-					0
7	-					0
8	-					0
9	-					0
10	-					0

Total Awarded Marks: 0

eMarking

Question No. 1 Marks Awarded 2 / 2

Marking Pattern: All NA, Remove NA

Question Paper and Model Answers

[View Question Paper](#)

[View Model Answers](#)

Script Actions

[Save & Submit Script](#)

[Cancel Evaluation](#)

[Escalate Script](#)

Use this button for placing a “Right” mark on a particular place on the answer script.

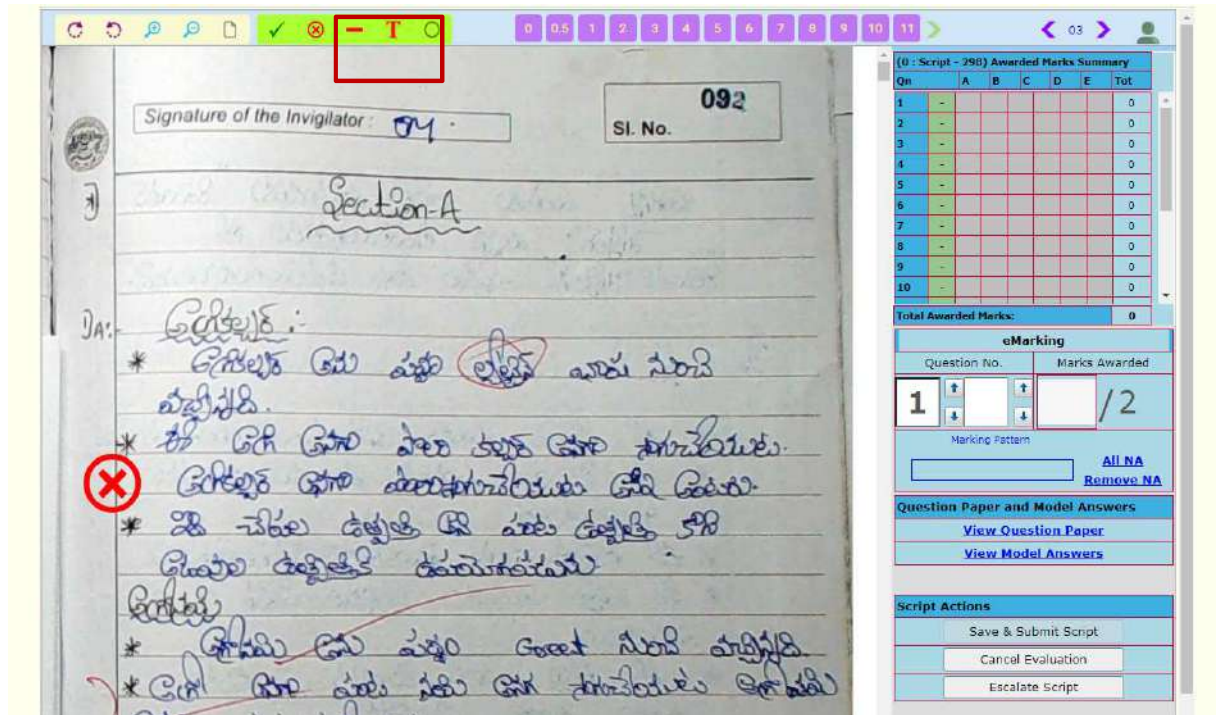
For placing a “Right” mark on answer script:

Step1: Select “Right” mark button available on the screen using mouse left button

Strp2: Place the mouse cursor where you want to place the right mark on the answer script, then click the mouse left button.

For delete a “Right” mark on answer script:

If you want to remove “Right” mark on the answer script place the cursor on the “Right” mark and click the mouse right button

Use this button for placing a “Wrong” mark on a particular place on the answer script.

For placing a “Wrong” mark on answer script:

Step1: Select “Wrong” mark button available on the screen using mouse left button

Strp2: Place the mouse cursor where you want to place the “wrong” mark on the answer script, then click the mouse left button.

For delete a “Wrong” mark on answer script:

If you want to remove “Wrong” mark on the answer script place the cursor on the “Wrong” mark and click the mouse right button

The screenshot shows the eMarking interface. On the left, a handwritten answer script in Kannada is visible. A red box highlights the 'Under Line' button in the marking tool. On the right, the 'Awarded Marks Summary' table is shown, along with the 'eMarking' section for question 1, which has 2 marks. The 'Marking Pattern' section shows 'All NA' and 'Remove NA' buttons. The 'Question Paper and Model Answers' section has 'View Question Paper' and 'View Model Answers' buttons. The 'Script Actions' section has 'Save & Submit Script', 'Cancel Evaluation', and 'Escalate Script' buttons.

Qn	A	B	C	D	E	Tot
1	-					0
2	-					0
3	-					0
4	-					0
5	-					0
6	-					0
7	-					0
8	-					0
9	-					0
10	-					0

Total Awarded Marks: 0

eMarking

Question No. 1 Marks Awarded /2

Marking Pattern: All NA, Remove NA

Question Paper and Model Answers

[View Question Paper](#)

[View Model Answers](#)

Script Actions

[Save & Submit Script](#)

[Cancel Evaluation](#)

[Escalate Script](#)

Use this button for placing a “Under Line” mark on a particular place on the answer script.

For placing a “Under Line” mark on answer script:

Step1: Select “Under Line” mark button available on the screen using mouse left button

Strp2: Place the mouse cursor where you want to place the “Under Line” mark on the answer script, then click the mouse left button.

For delete a “Under Line” mark on answer script:

If you want to remove “Under Line” mark on the answer script place the cursor on the “Under Line” mark and click the mouse right button

The screenshot displays the eMarking interface. On the left, a handwritten answer script is visible. The top of the script shows the 'Signature of the Invigilator' and 'SI. No. 124'. The question is marked with a green checkmark. The answer is written in Kannada. A red box highlights the 'Text' button in the top toolbar. A red line is drawn across the answer, and a blue box with the text 'NOT RELATED TO ANSWER' is placed over it. On the right, the eMarking tool interface is shown, including a table for 'Awarded Marks Summary', a section for 'eMarking' with 'Question No.' and 'Marks Awarded' (1/2), and a 'Script Actions' section with buttons for 'Save & Submit Script', 'Cancel Evaluation', and 'Escalate Script'.

Qn	A	B	C	D	E	Tot
1	-	-	-	-	-	0
2	-	-	-	-	-	0
3	-	-	-	-	-	0
4	-	-	-	-	-	0
5	-	-	-	-	-	0
6	-	-	-	-	-	0
7	-	-	-	-	-	0
8	-	-	-	-	-	0
9	-	-	-	-	-	0
10	-	-	-	-	-	0

Total Awarded Marks: 0

eMarking

Question No. 1 Marks Awarded 1/2

Marking Pattern: All NA, Remove NA

Question Paper and Model Answers

[View Question Paper](#)

[View Model Answers](#)

Script Actions

[Save & Submit Script](#)

[Cancel Evaluation](#)

[Escalate Script](#)

T Use this button for type a “Text” on a particular place on the answer script.

For typing a remarks on answer script:

Step1: Select “text” button available on the screen using mouse left button

Strp2: Place the mouse cursor where you want to type remarks and click the mouse left button. Enter your remarks using keyboard.

For delete a remarks on answer script:

If you want to remove remarks on the answer script, place the cursor on the remarks and click the mouse right button

✓
✗
-
T
○

0
0.5
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
< 03 >

124

Signature of the Invigilator: *[Signature]*

SI. No. 124

Section - A

1. PHI

ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು PHನು ತಿಳಿದು ಬಿಡುತ್ತದೆ.
 ಸಾಬು ಸಾಬು 0.14 ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ
 ಸಾಬು 7 ಎಸ್ಟಿಮೇಟ್ ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು 7 ಟ್ಯಾ
 ಅಳವಡು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು
 7 ಟ್ಯಾ ಎಸ್ಟಿಮೇಟ್ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ.

2. ಸಾಬು

ಸಾಬು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ
 ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ
 ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ
 ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ

(0 : Script - 233) Awarded Marks Summary

Qn	A	B	C	D	E	Tot
1	-					0
2	-					0
3	-					0
4	-					0
5	-					0
6	-					0
7	-					0
8	-					0
9	-					0
10	-					0
Total Awarded Marks:						0

eMarking

Question No.	Marks Awarded
1	/2

Marking Pattern

[All NA](#) [Remove NA](#)

Question Paper and Model Answers

[View Question Paper](#)

[View Model Answers](#)

Script Actions

[Save & Submit Script](#)

[Cancel Evaluation](#)

[Escalate Script](#)

Sequential page navigation buttons. Click the button on left for previous page, and the button to the right for next page.

The current page number will be displayed in between the page navigation buttons.

The image shows a handwritten answer script on the left and an eMarking interface on the right. The script is in Kannada and contains handwritten answers to questions. The eMarking interface displays an 'Awarded Marks Summary' table with columns for Question No., A, B, C, D, E, and Tot. Question 13 is highlighted with a green cell in column A, and the total awarded marks for the paper are 3.5. The interface also shows a marking pattern of 2+0.5+1 and options to view question papers and model answers.

Awarded Marks Summary table displays the marks awarded for each question, and the total marks for the paper.

Marks Awarding :

1. Enables specific question and sub-question selection for awarding marks. Click the appropriate green cell to select a specific question for awarding marks.
  2. Select the marks from "marks selection tab" using mouse left button and Place the mouse cursor where you want to place the marks on the answer script and click the mouse left button.
  3. After awarding marks or marking the question as Not Attempted, the marks appear in the Awarded Marks Summary.
  4. Marks to the question can be awarded in steps, by simply placing the additional marks to be given.
- Marking pattern shows the pattern of awarding marks for the question. For example (2 + 0.5+1 etc.)

eval.apbie.org.in says
Are You Sure you want remove marks 1 for 'Question : 13 ?'
Click 'OK' to confirm

(0 : Script - 233) Awarded Marks Summary

Qn	A	B	C	D	E	Tot
6	-	-	-	-	-	0
7	-	-	-	-	-	0
8	-	-	-	-	-	0
9	-	-	-	-	-	0
10	-	-	-	-	-	0
11	-	-	-	-	-	0
12	-	-	-	-	-	0
13	3.5	-	-	-	-	3.5
14	-	-	-	-	-	0
15	-	-	-	-	-	0
16	-	-	-	-	-	0
Total Awarded Marks:						3.5

eMarking

Question No.	Marks Awarded
13	3.5/6

Marking Pattern
2+0.5+1 [All NA](#) [Remove NA](#)

Question Paper and Model Answers

[View Question Paper](#)

[View Model Answers](#)

Script Actions

[Save & Submit Script](#)

[Cancel Evaluation](#)

[Escalate Script](#)

Awarded Marks Summary table displays the marks awarded for each question, and the total marks for the paper.

Marks Deleting :

1. Right click on the marks which you want delete from answer script. A pop up will be displayed , click ok to delete that marks.

0 0.5 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

< 03 >

Signature of the Invigilator: D. Jyothilakshmi
12/3/20

Section - A

PHi

ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು pH ನಾ ತಿಳಿದು ಬಿಡು. ಸಾಬು ಸಾಬು 0.14 ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು 7 ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು 7 ತಿಳಿದು ಬಿಡು. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು 7 ತಿಳಿದು ಬಿಡು. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು 7 ತಿಳಿದು ಬಿಡು.

ಸಾಬು ತಿಳಿದು ಬಿಡು. ಸಾಬು ತಿಳಿದು ಬಿಡು. ಸಾಬು ತಿಳಿದು ಬಿಡು. ಸಾಬು ತಿಳಿದು ಬಿಡು.

Press F11 to exit full screen **124**

Sl. No.

(0 : Script - 233) Awarded Marks Summary

Qn	A	B	C	D	E	Tot
1	-					0
2	-					0
3	-					0
4	-					0
5	-					0
6	-					0
7	-					0
8	-					0
9	-					0
10	-					0

Total Awarded Marks: 0

eMarking

Question No.	Marks Awarded
1	/2

Marking Pattern

All NA
Remove NA

Question Paper and Model Answers

[View Question Paper](#)

[View Model Answers](#)

Script Actions

Current selected question and sub-question are displayed in the e-marking panel

0 0.5 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

< 03 >

Signature of the Invigilator: D. Jyothilakshmi
12/3/20

Section - A

1. pH:

ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು pH ನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಬಿಡು.
ಸಾಬು ಸಂಖ್ಯೆ 0.14 ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ
ಸಾಬು 7 ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು 7 ತಿಳಿಸಿ
ಅದರ ಮೂಲಕ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು
7 ತಿಳಿಸಿ ಮೂಲಕ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ.

2. ಸಾಬು ತಿಳಿಸಿ:

ಸಾಬು ತಿಳಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ ಸಾಬು ತಿಳಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ
ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು ತಿಳಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ
ಸಾಬು ತಿಳಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ
ಸಾಬು ತಿಳಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ

(0 : Script - 233) Awarded Marks Summary

Qn	A	B	C	D	E	Tot
1	-					0
2	-					0
3	-					0
4	-					0
5	-					0
6	-					0
7	-					0
8	-					0
9	-					0
10	-					0

Total Awarded Marks: 0

eMarking

Question No.	Marks Awarded
<div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid #00a0e3; padding: 2px 10px; font-weight: bold;">1</div> <div style="margin: 0 5px;">↑</div> <div style="border: 1px solid #00a0e3; padding: 2px 10px; flex-grow: 1;"> </div> <div style="margin: 0 5px;">↓</div> </div>	<div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid #00a0e3; padding: 2px 10px; flex-grow: 1;"> </div> <div style="margin: 0 5px;">/</div> <div style="border: 1px solid #00a0e3; padding: 2px 10px; font-weight: bold;">2</div> </div>

Marking Pattern

All NA
Remove NA

Question Paper and Model Answers

[View Question Paper](#)

[View Model Answers](#)

Script Actions

Save & Submit Script

Cancel Evaluation

Escalate Script

Maximum Marks for the selected question are displayed against the awarded marks.

The system will show an alert on an attempt to award more than maximum marks to a question.

0 0.5 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

< 03 >

Signature of the Invigilator: D. Jyothilakshmi
12/3/20

Section - A

PHi

ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು pH ನಾ ಕಿವು ಬೆಣ್ಣೆ.
ಸಾಬು ಸಾಬು 0.14 ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ
ಸಾಬು 7 ಎಸ್ಟಿ ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು 7 ತಿಕ್ಕ
ಆಳವೂ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು
7 ತಿಕ್ಕ ಎಸ್ಟಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ.

ಸಾಬು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ
ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ
ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ
ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ

Press F11 to exit full screen

124

Sl. No.

(0 : Script - 233) Awarded Marks Summary

Qn	A	B	C	D	E	Tot
1	-					0
2	-					0
3	-					0
4	-					0
5	-					0
6	-					0
7	-					0
8	-					0
9	-					0
10	-					0
Total Awarded Marks:						0

eMarking

Question No.	Marks Awarded
1	/2

Marking Pattern

All NA

Remove NA

Question Paper and Model Answers

[View Question Paper](#)
[View Model Answers](#)

Script Actions

Save & Submit Script

Cancel Evaluation

Escalate Script

If you want to remove "Not Attempted", Select that particular question and click the 'Remove NA' link.

* All questions must be either awarded marks or marked as Not Attempted before submitting the script.

✓ ✗ - T ○

0 0.5 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

< 03 >

Signature of the Invigilator: D. Jyothikumar
12/3/20

Section - A

1. pH

ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು pH ನ್ನು ಕೆಲವು ಬೆರಗುಡಿ.
ಸಾಬು ಸಂಖ್ಯೆ 0.14 ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ
ಸಾಬು 7 ಎಸ್ಟಿಮೇಟ್ ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು 7 ತಗ್ಗು
ಆಳವಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಾಬು
7 ತಗ್ಗು ಎಸ್ಟಿಮೇಟ್ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ.

2. ಸಾಬು ದೊಡ್ಡ

ಸಾಬು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ
ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ
ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ
ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ

Press F11 to exit full screen

124

SI. No.

(0 : Script - 233) Awarded Marks Summary						
Qn	A	B	C	D	E	Tot
1	-					0
2	-					0
3	-					0
4	-					0
5	-					0
6	-					0
7	-					0
8	-					0
9	-					0
10	-					0

Total Awarded Marks:

0

eMarking

Question No.

Marks Awarded

1

↑
↓

↑
↓

/2

Marking Pattern

[All NA](#)
[Remove NA](#)

Question Paper and Model Answers

[View Question Paper](#)

[View Model Answers](#)

Script Actions

Save & Submit Script

Cancel Evaluation

Escalate Script

When clicked, the 'View Model Answers' link will display the Scheme of Valuation in a separate tab.

To raise an escalation about the current script, click 'Escalate Script' button

To raise an escalation about the current script, click 'Escalate Script' button

After choosing script escalation, select the reason for escalating the script.

0 0.5 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

< 03 >

(0 : Script - 634) Awarded Marks Summary

Qn	A	B	C	D	E	Tot
1	-					0
2	-					0
3	-					0
4	-					0
5	-					0
6	-					0
7	-					0
8	-					0
9	-					0
10	-					0
Total Awarded Marks:						0

eMarking

Question No.	Marks Awarded
1	/2

Marking Pattern

[All NA](#) [Remove NA](#)

Question Paper and Model Answers

[View Question Paper](#)

[View Model Answers](#)

Script Escalation

☒ Blank Script

☐ Subject Mismatch

☐ Script Not Good

Select 'Blank Script' when the entire script is blank.

0 0.5 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

< 03 >

Signature of the Invigilator: [Signature] SI. No. 079

~~Section A~~ Section-B B

13 ആദ്യഭാഗം * ഭാഗം. അനുസരിച്ച് ഒരു ചിത്രം എന്ന രീതി യിൽ അവ വിവരങ്ങൾ അവ ചിത്രം അനുസരിച്ച് തയ്യാറാക്കുക

ആദ്യഭാഗം അവ ചിത്രം അനുസരിച്ച് ഒരു ചിത്രം എന്ന രീതി യിൽ അവ വിവരങ്ങൾ അവ ചിത്രം അനുസരിച്ച് തയ്യാറാക്കുക

(0 : Script - 634) Awarded Marks Summary

Qn	A	B	C	D	E	Tot
1	-					0
2	-					0
3	-					0
4	-					0
5	-					0
6	-					0
7	-					0
8	-					0
9	-					0
10	-					0
Total Awarded Marks:						0

eMarking

Question No.	Marks Awarded
1	/2

Marking Pattern

All NA Remove NA

Question Paper and Model Answers

[View Question Paper](#)

[View Model Answers](#)

Script Escalation

☐ Blank Script
☒ Subject Mismatch
☐ Script Not Good

When the displayed script does not belong to the shown subject, choose 'Subject Mismatch'.

0 0.5 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

< 03 >

(0 : Script - 634) Awarded Marks Summary

Qn	A	B	C	D	E	Tot
1	-					0
2	-					0
3	-					0
4	-					0
5	-					0
6	-					0
7	-					0
8	-					0
9	-					0
10	-					0
Total Awarded Marks:						0

eMarking

Question No.	Marks Awarded
1	/2

Marking Pattern

[All NA](#) [Remove NA](#)

Question Paper and Model Answers

[View Question Paper](#)

[View Model Answers](#)

Script Escalation

☐ Blank Script
☐ Subject Mismatch
☒ Script Not Good

To report a physical damage or missing or torn pages in the script, select 'Script Not Good' reason.

After selecting the escalation reason click 'Submit' button to escalate the script.

After selecting the escalation reason click 'Submit' button to escalate the script.

✓
✗
—
T
○

00.51234567891011

< 03 >

Signature of the Invigilator: B. Jyothsna

Section A

Q. 1 pH: 0.6-1

ದೊಡ್ಡ ನಾಚು pH ನಾ ಚಿಕ್ಕ ನಾಚು.
 ಸಾಮಾನ್ಯ ನಾಚು 0.14 ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ನಾಚು
 ನಾಚು 7 ಎಸಿಡಿ ದೊಡ್ಡ ನಾಚು 7 ಬೇಸಿ
 ಆಮ್ಲವೂ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಆಮ್ಲ ದೊಡ್ಡ ನಾಚು
 7 ಬೇಸಿ ಆಮ್ಲವೂ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಆಮ್ಲವೂ ತೋರುತ್ತದೆ.

Q. 2 ನಾಚು ವಾತಾವರಣ

ನಾಚು ಉಷ್ಣತೆ ತಗ್ಗಿದ ನಾಚು ನಾಚು
 ದೊಡ್ಡ ನಾಚು ಮೇಲೆ ಮೇಲಿನ ಮೇಲಿನ ಮೇಲಿನ
 ಸಾಮಾನ್ಯ ಮೇಲಿನ ಮೇಲಿನ ಮೇಲಿನ ಮೇಲಿನ
 ಬೇಸಿ ಆಮ್ಲವೂ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಆಮ್ಲವೂ ವಾತಾವರಣ

124

Sl. No.

Qn	A	B	C	D	E	Tot
1	-					0
2	-					0
3	-					0
4	-					0
5	-					0
6	1					1
7	-					0
8	-					0
9	-					0
10	-					0
Total Awarded Marks:						1

Question No.

Marks Awarded

6

1 / 2

Marking Pattern

All NA
Remove NA

1

Question Paper and Model Answers

[View Question Paper](#)
[View Model Answers](#)

Script Actions

Save & Submit Script

Cancel Evaluation

Escalate Script

All questions must either be awarded marks or marked as not attempted, before submitting the script.

A submitted script cannot be re-visited for revision or review. Confirm when prompted to submit the current script.

A submitted script cannot be re-visited for revision or review. Confirm when prompted to submit the current script.

THANK YOU!

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

On Screen Marking
पध्दतीने मूल्यमापनासाठी
मार्गदर्शक सूचना

ऑन स्क्रीन मार्किंग मध्ये समाविष्ट असणारे अभ्यासक्रम

1. एम.एस्सी.
2. एम. कॉम.
3. एम. कॉम. (आय.टी.)
4. एम. ए.
5. एम. बी. ए.
6. बी. टेक. (सी.बी.सी.एस.) (महाविद्यालय)
7. बी. फार्मसी./एम. फार्मसी
8. बी. टेक. (केडीट सिस्टीम) (तंत्रज्ञान अधिविभाग)
9. एम. सी. ए. (इंजिनिअरींग)
10. एम. सी. ए. (सायन्स)
11. एम. सी. ए. (कॉमर्स)
12. (वाय.सी.एस.आर.डी.) अंतर्गत सर्व अभ्यासक्रम
13. एम. टेक. सर्व
14. बी.एस्सी.-एम.एस्सी. नॅनोसायन्स
15. बी.एस्सी.-एम.एस्सी. (आर्टिफीशल इंटेलीजन्स)

ऑन स्क्रीन मार्किंग पध्दतीने उत्तरपत्रिका तपासणी महाविद्यालयांना मार्गदर्शक सूचना

1. मार्च/एप्रिल, २०२५ या उन्हाळी सत्र परीक्षेसाठी पदवी व पदव्युत्तर अभ्यासक्रमांच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यमापनासाठी On Screen Marking (OSM) पध्दतीने संबंधित महाविद्यालयातील संगणक कक्ष उपलब्ध करून देण्यात यावेत.
2. सदर On Screen Marking (OSM) पध्दतीने होणा-या उत्तरपत्रिका मूल्यमापनासाठी आपल्या महाविद्यालयातील संगणक प्रयोगशाळा सर्व सुविधांसह खालीलप्रमाणे आवश्यक तांत्रिक सहाय्यासह (Technical Support) तयार असणे आवश्यक आहे.
  - a. संगणक संच (Min 5 Systems)
  - b. Chrome Browser (Google Chrome)
  - c. Internet Connection With Lan (Min 10mbps)
  - d. Static ISP IP Address, CCTV, UPS
3. सदर OSM पध्दतीने होणा-या उत्तरपत्रिका मूल्यमापन कामकाजासाठी एक तांत्रिक सहाय्यक यांची नियुक्ती करण्यात यावी. त्यांना संगणक व इंटरनेटची संपूर्ण माहिती असावी.
4. सदर OSM पध्दतीने होणा-या उत्तरपत्रिका मूल्यमापन होणा-या संगणक कक्ष/संगणक प्रयोगशाळा हॉलमध्ये सीसी टी.व्ही. यंत्रणा पूर्णवेळ कार्यान्वीत असणे आवश्यक आहे. उत्तरपत्रिका मूल्यमापनावेळी सुरक्षितता तसेच इतर भौतिक सुविधा उदा. टेलिफोन, वीज, फॅन इ. सुविधा उपलब्ध असणे आवश्यक आहे.
5. सदर कक्षामध्ये वीजपुरवठा निरंतर सुरू असला पाहिजे वीज पुरवठा खंडीत झाल्यास बॅटरी बँकअपची व्यवस्था असणे आवश्यक आहे.
6. सदर कक्षामध्ये गोपनीयता व सुरक्षिततेच्या अनुषंगाने सर्वतोपरी दक्षता घेण्यात यावी. व त्याअनुषंगाने आवश्यक त्या सुविधा उपलब्ध करून देण्यात याव्यात.
7. OSM पध्दतीद्वारे उत्तरपत्रिका मूल्यांकन करताना परीक्षकांनी आपल्या महाविद्यालयातील विद्यार्थी संख्येच्या दोनपट उत्तरपत्रिका मूल्यमापन करावयाच्या असल्याबाबत सूचना देण्यात याव्यात.

8. नियुक्ती पत्र प्राप्त शिक्षकांनी तसेच आवश्यकता भासल्यास अन्य कमीत कमी ०३ वर्षे अनुभव असणा-या पात्र शिक्षकांनी उत्तरपत्रिका मूल्यमापन कामकाज करणे बंधनकारक असलेबाबत संबंधितांच्या निदर्शनास आणावे.
9. संबंधित महाविद्यालयातील परीक्षक/परिनिरीक्षक यांनी आपल्या महाविद्यालयातील अध्यापन व इतर नियमित काम सांभाळून उत्तरपत्रिका मूल्यमापन करणेबाबत संबंधितांना प्रोत्साहित करावे.
10. On Screen Marking (OSM) पध्दतीने होणा-या उत्तरपत्रिका मूल्यांकनाच्या संपूर्ण प्रक्रियेसाठी येणा-या खर्चापोटी प्रति उत्तरपत्रिका रु.५/- इतका खर्च अधिकार मंडळाकडून मंजूर झालेला आहे. त्याप्रमाणे खर्च करण्यात यावा तसेच प्राचार्यांनी जमा होणा-या रक्कमेतून खर्चाचे नियोजन करावे (संपूर्ण इन्फ्रास्ट्रक्चरसाठी (संगणक व अनुषंगिक उपकरणे, इलेक्ट्रीसीटी, इंटरनेट, स्टेशनरी इ.), प्राचार्य/समन्वयक/ तांत्रिक सहाय्यक यांचे मानधन इत्यादी खर्च यामधून करण्यात यावा.)
11. उपरोक्तप्रमाणे केलेल्या खर्चाची महाविद्यालयांनी संचालक, परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ यांचे नावे पत्र तयार करून मूल्यमापन प्रक्रिया संपल्यानंतर बील सादर करावे.

ऑन स्क्रीन मार्किंग पध्दतीने उत्तरपत्रिका तपासणी प्राचार्याकरीता मार्गदर्शक सूचना

1. On Screen Marking (OSM) पध्दतीने होणा-या उत्तरपत्रिका मूल्यमापन कामकाजावर संबंधित महाविद्यालयातील प्राचार्यांचे संपूर्ण नियंत्रण असावे तसेच मूल्यमापनाचे तांत्रिक कामकाज हे तांत्रिक सहाय्यक यांच्या नियंत्रणात असावे.
2. महाविद्यालयातील संगणक कक्ष/ संगणक प्रयोगशाळा अद्ययावत ठेवलेले असावेत.
3. प्राचार्यांनी सदर On Screen Marking (OSM) पध्दतीने होणा-या कामकाजासाठी तांत्रिक सहाय्यक तसेच इतर अनुषंगिक मनुष्यबळ आवश्यकतेनुसार नियुक्त करावे.
4. महाविद्यालयाच्या उत्तरपत्रिकांच्या एकूण संख्येच्या दोनपट उत्तरपत्रिका OSM पध्दतीने मूल्यमापन करणेबाबत शिक्षकांना सूचना द्याव्यात.
5. तांत्रिक सहाय्यक नियुक्ती करताना ते महाविद्यालयातील असावेत, तसेच त्यांना संगणक व इंटरनेटची संपूर्ण माहिती असावी याबाबतची दक्षता घ्यावी.
6. महाविद्यालयातील संगणक कक्षाचा ISP ॲड्रेस, OSM संगणक प्रणालीत नोंदणी करावा.
7. आपणांस पुरविण्यात आलेल्या Login मधून आपल्या महाविद्यालयातील संगणक कक्षात परीक्षकांनी केलेल्या मूल्यमापन कामकाजाचा आढावा घेवून आवश्यक त्या परीक्षकांना आपल्या स्तरावरून सूचना द्याव्यात.

ऑन स्क्रीन मार्किंग पध्दतीने उत्तरपत्रिका तपासणी परीक्षक/परिनिरीक्षक यांना मार्गदर्शक सूचना

1. On Screen Marking (OSM) पध्दतीने होणा-या उत्तरपत्रिका मूल्यमापनासाठी आपल्या मोबाईलवर आलेल्या संदेशानुसार आपल्या महाविद्यालयातील मूल्यमापन संगणक कक्षामध्ये जावून दिलेल्या User Id द्वारे संगणकावरच उत्तरपत्रिका तपासणी करावयाची आहे.
2. उत्तरपत्रिका मूल्यांकन करणेपूर्वी आपल्या User Id मध्ये उपलब्ध होणारी संबंधित विषयाची प्रश्नपत्रिका व उत्तरतालिका अवलोकनी घेणे बंधनकारक आहे.
3. सदर प्रश्नपत्रिका व उत्तरतालिका बरोबर असल्याची खातरजमा करावी त्यामध्ये काही त्रुटी अथवा शंका असल्यास तात्काळ संगणक प्रणालीत नोंद करावी.
4. जर प्रश्नपत्रिका अथवा उत्तरतालिका उपलब्ध झाली नसेल तर मूल्यमापन कामकाज करण्यात येवू नये. त्या उपलब्ध झाल्यानंतरच मूल्यांकन सुरू करावे.
5. उत्तरपत्रिका तपासताना आपल्या विषयाच्याच उत्तरपत्रिका प्राप्त झाल्या आहेत का याची खातरजमा करावी अन्य विषयाच्या उत्तरपत्रिका प्राप्त झाल्या असतील तर संगणक प्रणालीत नोंद करावी व सदरहू बाब तात्काळ तांत्रिक सहायक व प्राचार्य यांचेमार्फत तात्काळ मध्यवर्ती मूल्यमापन विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांचेकडे कळविण्यात यावी.
6. परीक्षक/परिनिरीक्षक यांनी गुण देताना प्रश्न किती गुणांचा आहे हे पाहूनच गुणदान करावे. तसेच प्रत्येक प्रश्न तपासला जाईल याची दक्षता घ्यावी.
7. विद्यार्थ्यांची संबंधित विषयाची उत्तरपत्रिका पहिल्या पानापासून ते शेवटच्या पानापर्यंत तपासून गुणदान केले असलेची खातरजमा परीक्षक/परिनिरीक्षक यांनी करावी.
8. संगणकीय पध्दतीत गुण भरण्याबाबतच्या सूचनांचे पालन करून गुण भरावेत. ज्या-त्या प्रश्नांस प्राप्त झालेले गुण त्या-त्या संबंधित प्रश्नास भरावेत.

9. आपला User Id व Password कोणत्याही परिस्थितीत इतरांना शेअर करू नये. असे झाल्यास तो गंभीर प्रमाद समजण्यात येईल व विद्यापीठ नियमानुसार कारवाई केली जाईल.
10. परीक्षक नियुक्ती विभागाच्या जा.क्र./परीक्षक नियुक्ती/आरव्हीसी/७३४ दि.२३/११/२०२१ रोजीच्या परिपत्रकानुसार उत्तरपत्रिका तपासणीसाठी मानधन दर व मध्यवर्ती मूल्यमापन विभागाच्या जा.क्र. कॅप/ओएसएम/ ६७ दि. ०१ फेब्रुवारी २०२५ रोजीच्या परिपत्रकानुसार उत्तरपत्रिका मॉडरेशनसाठी परिनिरीक्षकांना मानधन दर लागू राहतील.
11. उत्तरपत्रिका मूल्यमापनानंतर परीक्षक/परिनिरीक्षक यांनी मूल्यमापनासंदर्भातील मानधनाचे विहित नमुन्यातील देयक आपल्या/ ज्या महाविद्यालयामध्ये OSM मूल्यमापन केलेले आहे अशा महाविद्यालयांमध्ये संगणक जमा करावे.
12. उत्तरपत्रिका मूल्यमापनाचे कामकाज परीक्षक/परिनिरीक्षक यांनी गोपनियतेने व दक्षतेने करावे तसेच प्रशिक्षण कार्यशाळेमध्ये दिलेल्या सूचनांचे तंतोतंत पालन करण्यात यावे.
13. जर उत्तरपत्रिकेत विद्यार्थ्याने प्रश्न क्रमांक लिहीला नसेल अथवा चूकीचा लिहीला असेल तर त्याची प्रश्नपत्रिकेशी खात्री करून तो प्रश्न तपासावा व गुणदान करावे.
14. विद्यार्थ्याने एकच प्रश्न दोनवेळा/आवश्यक पर्यायीप्रश्नांपैकी जादा पर्यायी प्रश्न सोडविला असेल तर दोन्ही प्रश्न तपासण्यात यावेत.

ऑन स्क्रीन मार्किंग पध्दतीने उत्तरपत्रिका तपासणी तांत्रिक सहायक यांना मार्गदर्शक सूचना

1. On Screen Marking (OSM) पध्दतीने उत्तरपत्रिका मूल्यांकन करण्यासाठी महाविद्यालयातील संगणक कक्ष/प्रयोगशाळा उपलब्ध करून घ्यावा तसाच तो सर्व आवश्यक तांत्रिक सोई सुविधांनी युक्त असलेची खात्री करून घ्यावी.
2. On Screen Marking (OSM) पध्दतीने उत्तरपत्रिका मूल्यांकन करण्यासाठी येणा-या परीक्षक/परिनिरीक्षकांची दैनंदिन उपस्थितीची येता-जाताच्या वेळेसह नोंद घ्यावी व त्याप्रमाणे त्यांचे रजिस्टर ठेवण्यात यावे.
3. उत्तरपत्रिका मूल्यमापन कामकाजाची वेळ प्राचार्यांशी चर्चा करून ठरवावी.
4. इतर महाविद्यालयातील परीक्षक उत्तरपत्रिका मूल्यांकनासाठी आलेस त्यांचे ओळखपत्र व संबंधित महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांचे पत्र या विषयी खातरजमा करून घ्यावी व यानंतरच संगणक संच उपलब्ध करून द्यावा.
5. संगणक कक्षामध्ये शांतता व स्वच्छता राहिल याची दक्षता घेणेत यावी व त्यानुसार संबंधितांना सूचना द्याव्यात.
6. मूल्यमापन कामकाज कक्षावर आपले संपूर्ण नियंत्रण असावे. सदर कामकाज गोपनियतेने व कार्यशाळेमध्ये दिलेल्या आवश्यक सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करून दक्षतेने करण्यात यावे.
7. परीक्षक/परिनिरीक्षक यांना येणा-या अडचणी/शंका यांचे निराकरण करावे आवश्यकता भासल्यास प्राचार्य तसेच विद्यापीठाचे मार्गदर्शन घ्यावे.
8. परीक्षक/परिनिरीक्षक यांची देयके स्वीकारून एकूण मूल्यमापन प्रक्रिया संपलेनंतर परीक्षा भवन क्र. २ मध्यवर्ती मूल्यमापन विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांचेकडे जमा करावे.

ऑन स्क्रीन मार्किंग पध्दतीने उत्तरपत्रिका तपासणी वरिष्ठ/कनिष्ठ पर्यवेक्षकांना सूचना

1. On Screen Marking (OSM) मध्ये समाविष्ट अभ्यासक्रमासाठी नव्याने छपाई करून घेतलेल्या व मागणीप्रमाणे वितरीत केलेल्या उत्तरपत्रिका वापरण्यात याव्यात. कोणत्याही परिस्थितीत इतर उत्तरपत्रिका वापरू नये. (सोबत नमुना जोडला आहे.)
2. मार्च/एप्रिल, २०२५ या उन्हाळी सत्राच्या पदव्युत्तर अभ्यासक्रमांच्या उत्तरपत्रिका मूल्यांकनाचे कामकाज On Screen Marking (OSM) पध्दतीने होणार आहे. त्या अनुषंगाने उत्तरपत्रिकांवर चिकटविण्यासाठीची गोपनीय QR Code Stickers प्रिंट करण्यासाठीची माहिती महाविद्यालय/परीक्षा केंद्राना विद्यापीठाकडून महाविद्यालयाच्या ई-मेल आयडीवर पाठविण्यात येईल.
3. आपल्या परीक्षा केंद्रावर/आपल्या महाविद्यालयात बैठक व्यवस्था असलेल्या सर्व विद्यार्थ्यांची विद्यापीठाकडून QR Code Stickers उपलब्ध झाली असलेची खात्री करावी.
4. विद्यार्थ्यांना उत्तरपत्रिका वितरीत करणेपूर्वी विद्यापीठाकडून QR Code Stickers उपलब्ध झाली नसलेस वरिष्ठ पर्यवेक्षकांनी महाविद्यालयाच्या ई-मेल आय.डी.वर पाठविण्यात आलेल्या QR Code Stickers ची प्रिंट काढून घ्यावी व बैठक व्यवस्थेनुसार सदरचे स्टिकर्स बैठक व्यवस्थेनुसार ज्या-त्या कनिष्ठ पर्यवेक्षकांच्या ताब्यात द्यावीत.
5. QR Code Stickers Soft Data उपलब्ध झाला नसलेस ९३०९७८६५३३ व ९०२९५२०९६६ या भ्रमणध्वनी क्रमांकावर तात्काळ संपर्क साधून ती उपलब्ध करून घ्यावीत.
6. परीक्षा हॉलमध्ये प्रत्येक विद्यार्थ्यास उत्तरपत्रिकेवर चिकटविण्यासाठी त्याचेच QR Code Stickers देण्यात यावेत. कोणत्याही परिस्थिती QR Code Stickers आदला-बदल होवू नये याची दक्षता घेण्यात यावी.
7. कनिष्ठ पर्यवेक्षकांनी विद्यार्थ्यांना त्यांना देण्यात आलेले स्टिकर्स त्यांचेच असलेचे खातजरमा करून त्यावरील पीआरएन, नाव यांची खातरजमा करणेबाबत विद्यार्थ्यांना सक्त सूचना द्याव्यात.

8. विद्यार्थ्यांनी सदरचे QR Code Stickers उत्तरपत्रिकेवर वरच्या बाजूस विद्यापीठाने निश्चित केलेल्या जागी चिटकवावयाचे आहे. तसेच विद्यार्थ्यांनी स्टीकर योग्य ठिकाणी चिकटविले आहे व चिकटविलेले स्टिकर संबंधित त्याच विद्यार्थ्याचे आहे याची खातरजमा कनिष्ठ पर्यवेक्षक यांनी करून मगच उत्तरपत्रिकेवर स्वाक्षरी करावयाची आहे. कोणत्याही परिस्थितीत QR Code Stickers फाटणार नाहीत, चुरगळणार नाही अथवा ते पाण्यामुळे भिजणार नाही याची दक्षता वरिष्ठ व कनिष्ठ पर्यवेक्षकांनी घ्यावयाची आहे.
9. QR Code Stickers वितरीत करण्यापूर्वी ती चुरगळलेली अथवा फाटलेचे निदर्शनास आलेनंतर अशा विद्यार्थ्यांचे स्टिकर्स तात्काळ बदलून देण्यात यावेत.
10. अनुपस्थित/गैरहजर (Absent) विद्यार्थ्यांची संगणक प्रणालीमध्ये नोंद पेपरच्या तारखेनुसार ज्या-त्या दिवशी घेण्यात यावी. Absent नोंद न केलेस अशा उत्तरपत्रिका लॉट स्विकारला जाणार नाही. उत्तरपत्रिका लॉट सोबत जोडलेल्या विहित नमुन्यामध्ये मध्यवर्ती मूल्यमापन विभागाकडे जमा करावा
11. जे विद्यार्थी भरारी पथकास कॉपी करताना आढळले आहेत, अशा विद्यार्थ्यांच्या बाबतीत त्यांची काढून घेण्यात आलेली मुळ उत्तरपत्रिका व दुय्यम उत्तरपत्रिका एकत्रित प्रचलित पद्धतीनुसार आवश्यक कार्यवाही करून परीक्षा प्रमाद विभागाकडे स्वतंत्र पत्राद्वारे जमा करण्यात याव्यात.
12. मदतीसाठी खालीलप्रमाणे हेलपलाईन नंबर देण्यात आले आहेत.
  - a. मध्यवर्ती मूल्यमापन विभाग - ०२३१-२६०९३१७
  - b. ऑन परीक्षा विभाग - ०२३१-२६०९११६, ०२३१-२६०९११७, ०२३१-२६०९११८, ०२३१-२६०९११९, ०२३१-२६०९१२०, ०२३१-२६०९१२१, ०२३१-२६०९१२२
  - c. मॅग्नेटीक इन्फोटेक प्रा. लि. - १) ९३०९७८६५३३
(तांत्रिक सहाय्य) २) ९०२१५२०९६६

(डॉ. अजितसिंह जाधव)
संचालक,
परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ

ऑन स्क्रीन मार्किंग (OSM) पध्दतीच्या उत्तरपत्रिका वापराबाबत विद्यार्थ्यांना महत्वाच्या सूचना :-

1. उत्तरपत्रिका मूल्यमापन ऑन स्क्रीन मार्किंग पध्दतीने (OSM) पध्दतीने होणार असलेने त्याकरीता तयार करण्यात आलेल्या विशिष्ट प्रकारच्या उत्तरपत्रिका आपणांस पुरविण्यात येत आहेत.
2. विद्यार्थ्यांनी प्रथम त्यांना पुरविण्यात आलेल्या सदर उत्तरपत्रिकेच्या मुखपृष्ठावरील संपूर्ण माहिती काळजीपूर्वक वाचावी.
3. उत्तरपत्रिकेच्या मुखपृष्ठावरील आपली वैयक्तीक माहिती (PRN No., Seat No., Day & Date of Examination, Course/ Programme Name, Q. P. Code, Subject Code, Subject Name, Paper No., Centre, Language of Answer Sheet, Part/Sem., Section if Applicable etc.) निळ्या शाईच्या बॉल पेनने अचूक भरावी. सदर माहिती भरताना त्यामध्ये कोणतेही खाडाखोड होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
4. परीक्षेवेळी विद्यार्थ्यांना पुरविण्यात आलेल्या QR Code Sticker स्वतःचे असलेची खात्री करावी तसेच त्यावरील सर्व माहिती बरोबर असल्याची खात्री करावी व त्यानंतरच ते स्टिकर उत्तरपत्रिकेच्या मुखपृष्ठावर वरील बाजूस निश्चित केलेल्या जागी चिकटवावे.
5. जर QR Code Sticker खराब म्हणजे चुरगळलेले, फाटलेले, भिजलेले अथवा अस्पष्ट छपाई झालेले आढळल्यास ते तात्काळ कनिष्ठ पर्यवेक्षकांकडून बदलून घ्यावे.
6. QR Code Sticker वर कोणत्याही प्रकारची खाडाखोड होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
7. उत्तरपत्रिकेच्या मुखपृष्ठावर भरलेली सर्व माहिती बरोबर असल्याची खात्री कनिष्ठ पर्यवेक्षकांनी केल्यानंतर विद्यार्थ्याने उत्तरपत्रिकेवर आपली स्वाक्षरी करावी.
8. QR Code Sticker व उत्तरपत्रिकेच्या मुखपृष्ठावर भरावयाच्या माहितीबाबत कांही शंका असल्यास कनिष्ठ पर्यवेक्षकांचे मार्गदर्शन घेण्यात यावे.

संचालक

**परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर**

March / April 2025 Exam. Answerbook Submission Chart

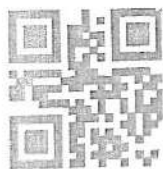
Sr. No.	Centre No.	Lot No.	Submission of Answer book Lot Date	Name of the College	Subject Code	Absent /Supervisors Report	Absent Count	Answer book Count	No of Packet of Budlies of Answer book
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									
16									
17									
18									
19									
20									
21									
22									
23									
24									
25									
26									
27									
28									
							Total		

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

Answer book for On Screen Marking (OSM) only.

Centre Stamp with Code

Candidate should fill details on top of Buffer Sticker (In case buffer sticker used)

PLEASE PASTE YOUR
PERSONALIZED
STICKERS WITHIN SPACE

Information mentioned on Sticker

SU/40 (E) No. 999829

PRN No. (In Digit)

Seat No. (In Digit)

Seat No. (In Words) .....

be-filled by the Candidate with Blue Ball Point pen on the top of buffer sticker

Note : Read the Instructions before filling

Signature of the Candidate

Signature of the Supervisor with date

Check your stickers details before pasting on answerbook

(Please check all details of Examinee)

ay & Date Examination : .....

Course / Program Name : .....

uestion Paper Code :

Subject Code

ubject Name : .....

Paper No. : .....

entre : .....

Language of Answer Sheet.....

ari/Semester .....

Section (If applicable) .....

Marks Slip

(to be filled by the Examiner / Moderator only)
Examination Marks & Moderation Marks

Q.No.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Total
Marks													
Q.No.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Total
Marks													

Signature With
Name & Cell No.

i) Examiner .....

ii) Moderator .....

**SHIVAJI UNIVERSITY
KOLHAPUR**

Frequently Asked Question (FAQ's)

on

Onscreen Marking(OSM)

1. **How to register on the Portal for doing Onscreen Digital Evaluation?**
  - a. Registration should be done in the college
  - b. Evaluation should be done from college near to you (or) teaching college, authorized by the Examination section
2. **What are the System Requirements for doing Online Evaluation?**
  - a. College Lab minimum of 4 or above- it should be connected in LAN With internet connection connecting to the systems.
  - b. Laptop (or) Desktop with i3 processor or above
  - c. Ram- 4 GB
  - d. Latest Google Chrome Browser
  - e. Operating System – windows 7 (or) above , preferably Windows 10
  - f. Internet Speed/Bandwidth – minimum 10mbps
3. **How to Start Evaluation?**

Faculties will receive an SMS to the Registered mobile number from the Board. SMS will contain the Website URL, Event name, user ID & Password. By providing these credentials faculties can Login to the Evaluation Portal.

  - **Please don't save your password in the chrome browser. By default browser will ask you to save (or) never. Click on never button**
4. **How to Login?**

Visit the evaluation portal and select the Event from the Drop Down, enter your Teacher ID as User ID, enter your password given at point no. 2, enter the OTP (received to your registered mobile), and then click on Login button.
On successful login, you will directed to home screen
5. **How many Answer Scripts will be given for Evaluation per day ?**

Maximum Answer Scripts will be 60 per day
6. **What are the Timings for doing Online Evaluation?**

The timings for Online Evaluation are 8.00 a.m to 8.00 p.m including holidays (OR) As per the convenient of the college
7. **Invalid Credentials while Login?**

Click on the Forgot Password button in the portal, then Select the Event from the Drop down, provide Teacher ID as User Id, then click on send Password button. Password will be sent to your mobile. By seeing this details you can login to the portal.

8. Option not showing to enter OTP?

It may be happened due to saving of password during first time Login to the portal. Delete the Saved Password from the Google Chrome Browser by selecting the Settings button, upon which select the Auto fill button, then select the Password manager, down, you will find saved passwords, select the portal / link and right click on remove/delete. Close the browser and Login once again. Do not save the password when asked.

9. What is the minimum & Maximum time for evaluation per script?

3 minutes is the minimum and 25 minutes is the maximum time.

10. Answer scripts not matching with the Subject?

Escalate the script by clicking on the **Script Escalation button**, in which select the **Subject mismatch** option then click on Submit button.

11. Forgot my Password?

Click on the Forgot Password button in the portal, then select the Event from the Drop down, provide Teacher Id as User ID, then click on Send Password button. Password will receive to your mobile.

12. How to change my mobile number for Evaluation?

Contact Examination Section/Appointment section.

13. Showing all Blank Pages in Answer Script?

In Google Chrome Browser, go to the **settings**, in which select the **Privacy and Security** button then click on select **site settings** go to **contents** then select each options of Images, java scripts, pop ups & redirects click on it.

14. How to remove the allotted subject, if it is mapped wrongly?

Contact the help line number (or) Examination section .

15. Portal (or) website is not opening?

Check the internet connection, if it is okay then please contact your internet service provider.

16. Save and Submit Script button not Enabled?

Ensure whether

- i) All the pages visited in the Script
- ii) For every main and sub questions (if any), the marks shall be Awarded or shall be marked as Not Attempted (NA)
- iii) Minimum time spent on the script should be 3 minutes

If satisfied above 3 conditions, Scroll the mouse from the beginning of the script till it reaches to all the pages.

17. How to escalate the scripts?

Escalate the script by clicking on the **Script Escalation button**, in which select the **Subject mismatch / Blank Script / Script not Good / Medium mismatch** option then click on Submit button.

18. Showing No more Scripts?

- I. Evaluation may be completed for the allotted subjects
(or)
- II. Maximum Number of scripts reached on that Day.

You are advised to login next day to proceed for valuation.

19. User id was not authorized?

Contact the help line number (or) Examination section.

20. Showing Blank Scripts?

Escalate the script by clicking on the **Script Escalation button**, in which select the **Blank Script** option then click on **Submit** button.

21. Answer Scripts not visible for Evaluation?

Escalate the script by clicking on the **Script Escalation** button, in which select the **Script not Good** option then click on **Submit** button.

22. What I have to do if the system restarted due to power failure?

Visit the evaluation portal, login once again and proceed for valuation.

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION****4470 Master of Arts****Sub. Name: Financial Markets and Institutions****Sub. Code: 93632****Day and Date: DECEMBER ,23-12-2024****Total Marks: 80****Time: 10:30 AM To 01:30 PM****Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks****Q1) Solve following MCQ. बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा****[20]**

- i. अल्पकालीन कर्जाचे व्यवहार ज्या ठिकाणी चालतात त्यास ..... म्हणतात.
A place where short term loan transactions take place is called .....
A. भांडवल बाजार Capital Market
B. नाणेबाजार Money Market
C. वित्तीय बाजार Financial Market
D. यापैकी नाही None of these
- ii. बॉम्बे स्टॉक एक्सचेंज ची स्थापना ..... वर्षी झाले.
Bombay Stock Exchange was established in .....
A. १८७५ 1875
B. २०१३ 2013
C. १७७५ 1775
D. १९७५ 1975
- iii. कोषागार हुंड्याची मुदत ..... एवढी असते.
The tenure of treasury dowry is .....
A. 81 दिवस 81 Days
B. 182 दिवस 182 Days
C. 364 दिवस 364 Days
D. वरील सर्व All the above
- iv. एका देशाच्या चलनाची दुसऱ्या देशाच्या चलनात व्यक्त केलेले किंमत म्हणजे ..... होय. The value of one country's currency expressed in another country's currency is .....
A. व्यापाराचा दर Rate of trade
B. विनिमय दर Exchange rate
C. व्याजदर Interest rate
D. यापैकी नाही None of these
- v. आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी ..... मुदतीची कर्ज देते.
The International Monetary Fund offers ..... term loans.
A. अल्प Short
B. दीर्घ Long

- C. मध्यम Medium
D. यापैकी नाही None of these

vi. नाबार्ड ची स्थापना ..... साली झाली.
NABARD was established in .....

- A. १९८२ 1982
B. १९८५ 1985
C. १९९० 1990
D. १९९५ 1995

vii. जोड्या लावा

गट 1

गट 2

1. विनिमय दर	अ) दीर्घकालीन कर्ज व्यवहार
2. पत जोखीम	ब) एका चलनाची किंमत दुसऱ्या चलनात व्यक्त केली जाते.
3. नाणे बाजार	क) कर्जाच्या दायित्वाची परतफेड न करण्याची शक्यता
4. भांडवल बाजार	ड) अल्पकालीन कर्ज व्यवहार

Match the following-

Group I

Group II

1. Exchange rate	a) Long term debt transactions
2. Credit risk	b) Price of one currency expressed in terms of another currency.
3. Money market	c) Possibility of non-repayment of debt obligations
4. Capital market	d) Short term debt transactions
- A. ब -क -ड -अ b -c -d -a
B. ड -अ - ब -क d -a - b -c
C. ड - ब -क -अ d - b -c -a
D. ब -ड -क -अ b -d -c -a

viii. जोड्या लावा

गट 1

गट 2

1. विदेशी विनिमय बाजार	अ) विनिमय दरात स्थैर्य निर्माण करणे
2. आंतराष्ट्रीय नाणे निधी	ब) निर्यात वृद्धी करणे
3. आयात निर्यात बँक	क) शिखर बँक म्हणून कार्य
4. रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया	ड) विदेशी चलनाच्या खरेदी-विक्रीचे व्यवहार

Match the following-

Group I

Group II

1. Foreign exchange market	a) Stabilization of exchange rate
2. International Monetary Fund	b) Increasing exports
3. Import Export Bank	c) Act as apex bank
4. Reserve Bank of India	d) Transactions of purchase and sale of foreign currency
- A. ब -क -ड -अ b -c -d -a
B. ड -अ - ब -क d -a - b -c
C. ड - ब -क -अ d - b -c -a
D. ब -ड -क -अ b -d -c -a

ix. प्रतिपादन (A)- केंद्रीय बँकेकडे विनिमय दरावर परिणाम करण्यासाठी परकीय चलन साठा असतो.

कारण (R) - परकीय चलनाची विक्री आणि खरेदीचा विनिमय दरावर परिणाम होतो.

Assertion (A)- The central bank has foreign exchange reserves to influence the exchange rate.

Reason (R) - Sale and purchase of foreign currency affects the exchange rate.

- A. (A) आणि (R) दोन्ही सत्य आहेत. Both (A) and (R) are true.
- B. (A) असत्य आहे, (R) सत्य आहे. (A) is false, (R) is true.
- C. (A) आणि (R) दोन्ही असत्य आहेत. Both (A) and (R) are false.
- D. (A) सत्य आहे, (R) असत्य आहे. (A) is true, (R) is false.

x. प्रतिपादन (A)-नाबार्ड ही सर्वोच्च बँक आहे.

कारण (R) - आरबीआय जनतेशी थेट व्यवहार करत नाही.

Assertion (A)-NABARD is the apex bank.

Reason (R) - RBI does not deal directly with public.

- A. (A) आणि (R) दोन्ही सत्य आहेत. Both (A) and (R) are true.
- B. (A) असत्य आहे, (R) सत्य आहे. (A) is true, (R) is false.
- C. (A) आणि (R) दोन्ही असत्य आहेत. Both (A) and (R) are false.
- D. (A) सत्य आहे, (R) असत्य आहे. (A) is true, (R) is false.

Q2) टिपा लिहा (सहा पैकी कोणतेही चार) Short notes. (Any four out of Six) [20]

- a. आयात निर्यात बँकेची कार्ये Functions of Import Export Bank [5]
- b. जोखीम व्यवस्थापन Risk Management [5]
- c. रोखे बाजार bond market [5]
- d. विनिमय दराचे प्रकार Types of Exchange Rate [5]
- e. भारतीय औद्योगिक विकास बँकेची कार्ये Functions of Industrial Development Bank of India [5]
- f. जोखमीचे प्रकार Types of risk [5]

Q3) खालील प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा. (चार पैकी कोणतेही दोन) Write the answers to the following questions in brief. (Any two out of four) [20]

- a. भांडवल बाजाराची रचना सविस्तर लिहा. [10]
Write in detail the structure of capital market.
- b. वीकलजची 52 आठवडी बाजार प्रवृत्ती सांगा. [10]
State the derivatives 52 weekly market trend.
- c. जोखीम सुरक्षितता म्हणजे काय ? तिची विविध साधने स्पष्ट करा. [10]
What is risk safety? Explain its various tools.
- d. नाणे बाजाराची वित्तीय साधने स्पष्ट करा. [10]
Explain the financial instruments of money market.

Q4) खालील प्रश्नांची उत्तरे सविस्तर लिहा. (दोन पैकी कोणताही एक) Write the answers to the following [20]
questions in detail. (Any one of the two)

a. विदेशी विनिमय बाजाराची स्वरूप व कार्ये स्पष्ट करा. [20]
Explain the nature and functions of foreign exchange market.

b. वित्तीय प्रणालीची कार्ये व भूमिका सविस्तर लिहा. [20]
Write in detail the functions and role of financial system.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (4470) Master of Arts - NEP2020-2.0 (93632) Financial Markets and Institutions Part 1 SEM 2

Total No. of Pages : 6

Seat No.	
-----------------	--

Sub. Code : 93626

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

Instructions : 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) A) Choose the correct alternative for the following questions.

12

- i) Major provisions were made in ..... regarding Food Security Bill in India.
  - a) 2014
  - b) 2013
  - c) 2015
  - d) 2016
- ii) Full form of BPL : .....
  - a) Below the Population Line
  - b) Below People Line
  - c) a) and b) both options
  - d) Below Poverty Line
- iii) Net Irrigated Area in India .....
  - a) is increasing
  - b) is constant
  - c) is decreasing
  - d) none of these
- iv) District Central Cooperative Bank was established in the year ..... in the State of Uttar Pradesh in India.
  - a) 1903
  - b) 1904
  - c) 1905
  - d) 1906
- v) The Reserve Bank of India was established under the .....
  - a) 1935 Act
  - b) 1936 Act
  - c) 1934 Act
  - d) 1937 Act

- vi) Agmark was established under the Standardization Act of ..... to maintain the correct quality of agricultural produce.
a) 1947	b) 1950
c) 1905	d) 1937

B. Match the following :**4**

I) Group I	Group II
1. Food Security	a) 2004
2. Central Statistical Organization	b) 1995
3. Rural Infrastructure Development Fund	c) 1950-51
4. National Commission on Agriculture	d) 1970
a) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a	b) 1-d, 2-b, 3-c, 4-a
c) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d	d) 1-c, 2-a, 3-d, 4-b
-
II) Group I	Group II
1. Agricultural Commodity Price Commission	a) 2016
2. e-National Agricultural Marketing	b) 1965
3. Utilization of Surface and Underground Water	c) 2006
4. National Agricultural Policy	d) 1869
a) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a	b) 1-d, 2-b, 3-c, 4-a
c) 1-b, 2-a, 3-d, 4-c	d) 1-c, 2-a, 3-d, 4-b

C. Choose the correct statement :**4**

- I) Statement 1. The experiment of contract farming is inconsistent with the reality in the context of Indian agriculture.
- Statement 2. As contract farming will not work with small farmers who constitute 60 to 70% of India.
a) Statement 1 is correct and statement 2 is incorrect.
b) Statement 2 is correct and statement 1 is incorrect.
c) Both statements are correct.
d) Both statements are incorrect.

- II) Statement 1. As the agricultural holding area is very small and fragmented, the marketable output remains low.

Statement 2. So, there is no entrepreneurial attitude among the farmers.

- a) Statement 2 is correct and statement 1 is incorrect.
- b) Statement 1 is correct and statement 2 is incorrect.
- c) Both statements are incorrect.
- d) Both statements are correct.

Q.2) Write short notes. (Any four)

20

- i) Blue Revolution
- ii) Food Security in India
- iii) Watershed Development Programme
- iv) Indian Banking Structure
- v) World Trade Organization
- vi) Grading and Validation

Q.3) Answer any two of the following questions in short.

20

- i) Explain the importance of agriculture in economic development of India.
- ii) State the problems in Indian fisheries.
- iii) Explain the role of cooperative credit societies in Indian agricultural sector.
- iv) Explain in detail the role of Government in Indian agricultural marketing.

Q.4) Write a detailed answer. (Any one)

20

- i) Explain in detail the evaluation of public distribution system in India.
- ii) Explain in detail the scope, advantages, disadvantages of agricultural mechanization in India.

4

i)	गट I	गट II
	१. अन्नसुरक्षा	अ) २००४
	२. केंद्रीय सांख्यिकी संस्था	ब) १९९५
	३. ग्रामीण पायाभूत सुविधा विकास निधी	क) १९५०-५१
	४. राष्ट्रीय शेती आयोग	ड) १९७०
	अ) १-ड, २-क, ३-ब, ४-अ	ब) १-ड, २-ब, ३-क, ४-अ
	क) १-अ, २-ब, ३-क, ४-ड	ड) १-क, २-अ, ३-ड, ४-ब
ii)	गट I	गट II
	१. कृषी खर्च व किंमत आयोग	अ) २०१६
	२. ऑनलाइन राष्ट्रीय शेती विपणन	ब) १९६५
	३. भूपृष्ठ आणि भूगर्भातील पाण्याचा वापर	क) २००६
	४. राष्ट्रीय शेती धोरण	ड) १८६९
	अ) १-ड, २-क, ३-ब, ४-अ	ब) १-ड, २-ब, ३-क, ४-अ
	क) १-ब, २-अ, ३-ड, ४-क	ड) १-क, २-अ, ३-ड, ४-ब

4

- i) विधान १. करार शेतीचा प्रयोग भारतीय शेतीच्या संदर्भात वास्तवाशी विसंगत आहे.
- विधान २. कारण करार शेती भारतातील ६० ते ७०% एवढ्या प्रमाणात असणाऱ्या लहान शेतकऱ्यांबरोबर होणार नाही.
- खालीलपैकी कोणते विधान योग्य/अयोग्य आहे?
- अ) पहिले विधान योग्य व दुसरे विधान अयोग्य आहे.
- ब) दुसरे विधान योग्य व पहिले विधान अयोग्य आहे.
- क) दोन्ही विधाने योग्य आहेत.
- ड) दोन्ही विधाने अयोग्य आहेत.

- ii) विधान १. कृषी धारण क्षेत्र अत्यंत लहान व अनेक तुकड्यात ते विखुरलेले असल्यामुळे बाजाराधिक्य उत्पादनाचे प्रमाण अल्प राहते.

विधान २. त्यामुळे शेतकऱ्यांमध्ये व्यापारी दृष्टिकोन निर्माण होत नाही.

खालीलपैकी कोणते विधान योग्य/अयोग्य आहे?

- अ) दुसरे विधान योग्य व पहिले विधान अयोग्य आहे.
 ब) पहिले विधान योग्य व दुसरे विधान अयोग्य आहे.
 क) दोन्ही विधाने अयोग्य आहेत.
 ड) दोन्ही विधाने योग्य आहेत.

प्र.२. टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

20

- अ) निल क्रांती
 ब) भारतातील अन्नधान्य सुरक्षितता
 क) पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रम
 ड) भारतीय बँकिंग रचना
 इ) जागतिक व्यापार संघटना
 फ) प्रतवारी आणि प्रमाणिकरण

प्र.३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन)

20

- अ) भारताच्या आर्थिक विकासातील शेतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 ब) भारतीय मत्स्य व्यवसायातील समस्या स्पष्ट करा.
 क) भारतीय कृषी क्षेत्रातील सहकारी पतसंस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.
 ड) भारतीय शेतमाल विपणनातील सरकारची भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.४. सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

20

- अ) भारतातील सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेचे मूल्यमापन सविस्तर स्पष्ट करा.
 ब) भारतातील कृषी यांत्रिकीकरणाची व्याप्ती, फायदे, तोटे सविस्तर स्पष्ट करा.

Seat No	
------------	--

M.A. (Semester- II)
Examination, December – 2024
ENGLISH
British Neoclassical and Romantic Literature
Sub. Code : 93582

Day and Date : Monday, 9//12/2024

Total Marks :80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

- Instructions :**
1. All question are compulsory.
  2. Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Answer in one word/phrase/sentence: (10)

- 1) Who started the periodical, *The Rambler*, in 1750?
- 2) What periodical was aimed "to enliven morality with wit, and to temper wit with morality"?
- 3) According to Joseph Addison, what is the noblest production of human nature?
- 4) What poem by John Dryden is known as the finest political satire?
- 5) What conflict is explicitly employed in John Keats's 'Ode to Nightingale'?
- 6) Alexander Pope's 'Epistle to Dr. Arbuthnot' is addressed to .....
- 7) Mention the form of Oliver Goldsmith's *She Stoops to Conquer*.
- 8) Who is the author of the gothic novel, *The Castle of Otranto*?
- 9) What is the name of Hindley's son in Emily Brontë's *Wuthering Heights*?
- 10) What is the name of the male co-servant with Nelly in Emily Brontë's *Wuthering Heights*?

Q.2) Answer any two (out of three) in about 600 words each. (30)

- A) Write a detailed note on British gothic fiction of Romantic time.
- B) Write a comprehensive note on neoclassical nonfiction with reference to periodical essays and debates.
- C) Consider Oliver Goldsmith's *She Stoops to Conquer* as an instance of anti-sentimental comedy.

Q.3) Answer any two (out of three) in about 600 words each. (30)

- A) Discuss the various charges against John Milton's poetic works presented in Samuel Johnson's *Life of Milton*.
- B) Discuss the themes of love and revenge in Emily Brontë's *Wuthering Heights*.
- C) Write a critical appreciation of John Keats' 'Ode to a Nightingale'.

Q.4) Write short notes on the following (any two - out of three) (10)

- a) How does Joseph Addison differentiate between False Humour and Humour?
  - b) The setting of Thomas Gray's 'The Bard'
  - c) The narrative style of *Wuthering Heights*.
-

Seat No.	
---------------------	--

M.A. (Semester-II) (NEP 2020-2.0)**Examination, December 2024****ENGLISH****Critical Theories - I****Sub. Code : 93576****Day and Date: Friday, 06-12-2024****Total Marks: 80****Time: 10.30 a.m. to 01.30 p.m.**

- Instructions:**
- 1) All questions are compulsory.
  - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer in one word/phrase/sentence. (10)

- 1) Who calls the poem a class of experience?
- 2) What does Longinus think as the common foundation of all the five sources of sublimity?
- 3) Which category, according to Kuntaka, is made beautiful by the enhancement of their unaffected desire?
- 4) What does Todorov mean by the term 'equilibrium'?
- 5) Who says that intuition or private part of art is aesthetic part?
- 6) In how many chapters is *Biographia Literaria* divided?
- 7) Whom did Wollstonecraft's *Vindication of the Rights of Women* dedicated?
- 8) Who said, 'As is painting, so is poetry'?
- 9) Lysias is son of .....
- 10) What is Wollstonecraft's opinion of the rich?

Q.2 Answer ANY TWO of the following in about 600 words each. (30)

- a) "Sublimity is the echo of noble mind." Discuss.
- b) Bring out the views of various scholars about the Intentional Fallacy.
- c) Discuss in detail the movement from equilibrium to disequilibrium and to a new equilibrium of the plots of *Decameron*.

Q.3 Answer ANY TWO of the following in about 600 words each. (30)

- a) Discuss in detail the structure of *Ars Poetica*.
- b) Bring out the comparison of Wordsworth and Coleridge as critics.
- c) How are men responsible for women's low social and moral status, according to Wollstonecraft?

Q.4 Write short notes on the following in about 200 words each. (Any two) (10)

- a) Coleridge's views on poets and poetry
  - b) Rasa-laden
  - c) The role of Myth in *Phaedrus*
-

Seat No.	
---------------------	--

M.A. (Part-I) (Semester-II) (NEP 2020-2.0)**Examination, December 2024****ENGLISH****Fiction in English: Modern and Postmodern****Sub. Code : 93575****Day and Date: Thursday, 05-12-2024****Total Marks: 80****Time: 10.30 a.m. to 01.30 p.m.**

- Instructions:**
- 1) All questions are compulsory.
  - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer in one word/phrase/sentence. (10)

- 1) What does Siddhartha do after learning the main tenets of Gotama's *Eightfold Path*?
- 2) What causes Kamala's death?
- 3) Who becomes the inheritance of all belongings when father dies in Igbo society?
- 4) What does Okobosni's family call Aku-nna?
- 5) Where is the setting of the novel '*The Bride Price*'?
- 6) When does the car thief go blind?
- 7) Where does the girl with the dark glasses go blind?
- 8) How does Balram avoid punishment for his driver's mistake?
- 9) What sport does Pinky Madam play with Ram Prasad?
- 10) Which type of alcohol does Ashok keep in his car?

Q.2 Attempt ANY TWO of the following questions in about 600 words each. (30)

- a) Illustrate the major ideological positions of African females in gender discourse.
- b) Discuss the portrayal of post-colonial India in Indian English novels with special reference to the text prescribed.
- c) Comment on the characterization in the novel '*Siddhartha*'.

Q.3 Attempt ANY TWO of the following questions in about 600 words each. (30)

- a) Comment on the theme of the nature of disease on José Saramago's novel '*Blindness*'.
- b) Write a note on the plot-construction of the novel '*The Bride Price*'.
- c) Write a critical note on the immortal corruption as the theme of the novel '*Siddhartha*'.

Q.4 Write short notes on ANY TWO of the following in about 200 words each. (10)

- a) The girl with the dark glasses
  - b) Symbol of the River in *Siddhartha*
  - c) Morality in *The White Tiger*
-

Seat No. **MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION****3148 Master of Arts****Sub. Name: Fiction in English up to the 19 th Century****Sub. Code: 92637****Day and Date: APRIL ,29-04-2025****Total Marks: 80****Time: 02:30 PM To 05:30 PM**

Instructions: 1. All questions are compulsory
 2. Figures to the right indicate full marks

- Q1) Answer in one word/phrase/sentence each: [10]**
1. Why is Huck upset after burning the spider?
  2. How does Buck die?
  3. Where does Kitty deliver her baby?
  4. Who is Sergei?
  5. What does La Esmerelda show to Sister Gudule when they encounter each other face-to-face?
  6. The letters inscribed on the pieces of wood that La Esmerelda carries spell-----
  7. How many books are there of *Tristram Shandy*?
  8. What is the full title of the novel *Tristram Shandy*?
  9. *Anna Karenina* was originally printed as a book in ----
  10. What do Jim and Huck find in the floating house?
- Q2) Attempt any two of the following Questions in about 600 words each: [30]**
- A)** Write, in detail, rise and development of the novel with reference to various fictions prescribed in your syllabus.
- B)** What are the various characteristics of psychological fiction? Support your answer with various examples of novels.
- C)** Appearance versus reality is a major theme in *Huckleberry Finn*. Elaborate the statement.
- Q3) Attempt any two of the following Questions in about 600 words each: [30]**
- A)** In what ways does the novel *Tristram Shandy* challenge traditional ideas of time, memory and chronology?
- B)** Discuss, in detail, how history, culture, environment and other factors influence Victor Hugo to express the major themes of *The Hunchback of Notre Dame*.
- C)** How does family life affect Anna Karenina's personality?
- Q4) Write short notes on any two of the following in about 200 words each: [10]**
- a) Huck as an archetype hero
  - b) Various symbols in *The Hunchback of Notre Dame*
  - c) Beginning of the novel *Tristram Shandy*

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (3148) Master of Arts- NEP2020- 2.0 (92637) Fiction in English up to the 19 th Century Part 1 SEM 1

Seat No.	
-------------	--

M. A. (Semester - I)
Examination, April - 2025
ENGLISH
Poetry In English Upto 19th Century
Sub. Code : 92636

Day and Date : Monday, 28/04/2025

Total Marks : 80

Time : 02:30 p.m. to 05:30 p.m.

- Instructions :** 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer in one word/phrase/sentence.

[10]

- A) Who is considered as the father of English Poetry?
- B) Name the shrine that visited by the pilgrims most in the context of *Canterbury Tales*.
- C) Who are the voices in Hamatreya?
- D) Who is called as 'The Sage of Concord,'
- E) In context of Emily Dickinson's poem, "Because I could not stope for Death," what does the speaker pass by during her carriage-ride with Death?
- F) What is the first title of the poem, 'Roman Elegies'?
- G) "Charles Baudelaire's Poem, -----is considered the touchstone of French symbolism."
- H) How the speaker does depict his flight from home in Arthur Rimbaud's 'Memory'?
- I) What image is symbolically employed in Goethe's 'Wanderer's Night Song'?
- J) Which poem by Arthur Rimbaud is a 'Poem of childhood without innocence'?

Q2) Answer any two (out of three) in about 600 word each. [30]

- A) Discuss the characteristics of poetry written in the age of Chaucer.
- B) Define the French symbolist movement in poetry with appropriate examples of its major contributor's works.
- C) "Friedrich Holderlin often employs the intermingling themes of classical Greek and Christian in his poetry." Justify your views.

Q3) Answer any two (out of three) in about 600 word each. [30]

- A) What is the main theme of Chaucer's prescribed poem, 'From the Knight's Tale' [The Temple of Mars].
- B) Consider Ralph Waldo Emerson as a Transcendental poet with reference to the poems you have studied.
- C) Evaluate the theme of death used in Goethe's poems that you have studied.

Q4) Write short notes on (any two - out of three: in about 200 words each) [10]

- A) The stages of German romanticism.
- B) The theme of death in Emily Dickinson's "A Bird came down the Walk".
- C) Use of colour symbolism and mystical pattern of hidden meaning in 'Vowels'.

Seat	
No.	

SP - 241

Total No. of Pages : 6

M.A. (Part – I) (Semester – II) (NEP - 2020)
Examination - May 2025
HISTORY
Devotional Cults in Medieval India (1206 – 1750)
Sub. Code : 93645

Day and Date : Friday, 09/05/2025

Total Marks : 80

Time : 2.30 pm. to 5.30 pm

Instructions : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q. 1. Multiple choice questions :

[20]

Choose correct alternative.

- 1) The philosophy of ..... is called the Advaita.
a) Shankaracharya   b) Ramanujacharya
c) Nagarjuna   d) Vasumitra
- 2) The Hindi verses of ..... was included in Guru Granth Sahiba.
a) Sant Dnyndev   b) Sant Eknath
c) Sant Namadev   d) Sant Tukaram
- 3) ..... is related to the Varkari Sect.
a) Nimbarka   b) Namadeva
c) Chakradhara   d) Ramdas
- 4) Alvars were devotees of .....
a) Vishnu   b) Krushna
c) Ram   d) Vitthal

- 5) In Sufi tradition '*Pir*' meant .....
- a) The Supreme God   b) Guru of Sufis
c) Kazi   d) Mahaguru
- 6) There were ..... Nayanars and ..... number of Alavars.
- a) 63, 12   b) 64, 24
c) 65, 24   d) 66, 30
- 7) Match the following.

Group I

Group II

1) Jayadeva	a) Sahitya Lahiri
2) Dnyaneshwar	b) Ramacharitmanas
3) Saint Tulasidas	c) Dnyaneshwari
4) Saint Surdas	d) Gita Govinda
a) 1 – a, 2 – b, 3 – c, 4 – d	b) 1 – b, 2 – a, 3 – c, 4 – d
c) 1 – d, 2 – c, 3 – a, 4 – b	d) 1 – d, 2 – c, 3 – b, 4 – a

- 8) Match the following.

Group I

Group II

1) Guru Nanak	a) 1504
2) Guru Anand	b) 1469
3) Guru Amardas	c) 1479
4) Guru Ramdas	d) 1534
a) 1 – a, 2 – b, 3 – c, 4 – d	b) 1 – b, 2 – a, 3 – c, 4 – d
c) 1 – d, 2 – a, 3 – c, 4 – b	d) 1 – d, 2 – c, 3 – b, 4 – a

- 9) Choose correct option.

- 1) Saint Dnyaneshwar was the founder of the Bhakti Movement in Maharashtra in the thirteenth century.
- 2) Ramacharitmanas was written by Sant Dnyaneshwar.

Option

- A) Statement 1 is correct and Statement 2 is incorrect
  - B) Statement 1 is incorrect and Statement 2 is correct
  - C) Both Statements are incorrect
  - D) Both Statements are correct
- x) Choose correct option.
- 1) Sikh religion was established by Guru Ramdas
  - 2) Bhavarth Ramayan written by Guru Ramdas

Option

- A) Statement 1 is correct and Statement 2 is incorrect
- B) Statement 1 is incorrect and Statement 2 is correct.
- C) Both Statements are incorrect
- D) Both Statements are correct

Q. 2. Write a short note in 150 – 200 words. (any four out of six)

[20]

- 1) Tulsidas
- 2) Suharavardi Silsilhas
- 3) Spread of the Sufi sect in the South
- 4) Shaikh Gaisudraj
- 5) Saint Kabir
- 6) Saint Dnyaneshwar

Q. 3. Write a short answer in 300 – 400 words (any two out of four)

[20]

- 1) Take a review of life and work of Saint Meerabai.
- 2) Discuss in detail the work of Saint Eknath of Varkari Cult.
- 3) Review the work of Saint Tukaram.
- 4) Discuss to the Philosophy of Varkari cult.

Q. 4. Write a descriptive answer in 600 - 800 words. (any one out of two) [20]

- a) Review the life and work Khwajah Muin-ud-Din chishti.
- b) Explain Guru tradition in Sikh religion.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. 1. योग्य पर्याय निवडा.

[20]

- 1) ..... यांच्या तत्त्वज्ञानाला अद्वैत तत्त्वज्ञान म्हणतात.
  - अ) शंकराचार्य
  - ब) रामानुजाचार्य
  - क) नागार्जुन
  - ड) वसुमित्र
- 2) ..... यांची हिंदी काव्य रचना गुरुग्रंथ साहिबामध्ये समावेशित आहेत.
  - अ) संत ज्ञानदेव
  - ब) संत एकनाथ
  - क) संत नामदेव
  - ड) संत तुकाराम
- 3) ..... हे वारकरी संप्रदायाशी संबंधित होते.
  - अ) निंबार्क
  - ब) नामदेव
  - क) चक्रधर
  - ड) रामदास
- 4) अलवार हे ..... चे पूजक होते.
  - अ) विष्णु
  - ब) कृष्ण
  - क) राम
  - ड) विठ्ठल
- 5) सुफी संप्रदायामध्ये 'पीर' म्हणजे ..... होय.
  - अ) जगतगुरु
  - ब) सुफींचे गुरू
  - क) काझी
  - ड) महागुरू
- 6) नायनारांची संख्या ..... व अलवारांची संख्या ..... इतकी होती.
  - अ) ६३, १२
  - ब) ६४, २४
  - क) ६५, २४
  - ड) ६६, ३०

7) योग्य जोड्या जुळवा.

गट 'अ'	गट 'ब'
1) जयदेव	अ) साहित्य लहरी
2) ज्ञानेश्वर	ब) रामचरितमानस
3) संत तुकाराम	क) ज्ञानेश्वरी
4) संत सूरदास	ड) गीतगोविंद
अ) १ - अ, २ - ब, ३ - क, ४ - ड	ब) १ - ब, २ - अ, ३ - क, ४ - ड
क) १ - ड, २ - क, ३ - अ, ४ - ब	ड) १ - ड, २ - क, ३ - ब, ४ - अ

8) योग्य जोड्या जुळवा.

गट 'अ'	गट 'ब'
1) गुरु नानक	अ) १५०४
2) गुरू आनंद	ब) १४६९
3) गुरु अमरदास	क) १४७९
4) गुरु रामदास	ड) १५३४
अ) १ - अ, २ - ब, ३ - क, ४ - ड	ब) १ - ब, २ - अ, ३ - क, ४ - ड
क) १ - ड, २ - अ, ३ - क, ४ - ब	ड) १ - ड, २ - क, ३ - ब, ४ - अ

9) योग्य पर्याय निवडा.

- १३ व्या शतकामध्ये महाराष्ट्रामध्ये भक्ती चळवळीचा पाया संत ज्ञानेश्वरांनी घातला.
- रामचरितमानस हा ग्रंथ संत ज्ञानेश्वरांनी लिहिला.

पर्याय:

- विधान पहिले बरोबर तर विधान दुसरे चुकीचे आहे.
- विधान पहिले चुकीचे तर विधान दुसरे बरोबर आहे.
- वरील दोन्ही विधाने चुकीचे आहेत.
- वरील दोन्ही विधाने बरोबर आहेत.

10) योग्य पर्याय निवडा.

- 1) शीख धर्माची स्थापना गुरु रामदास यांनी केली.
- 2) गुरु रामदास यांनी 'भावार्थ रामायण' हा ग्रंथ लिहिला.

पर्याय:

- अ) विधान पहिले बरोबर तर विधान दुसरे चुकीचे आहे.
- ब) विधान पहिले चुकीचे तर विधान दुसरे बरोबर आहे.
- क) वरील दोन्ही विधाने चुकीचे आहेत.
- ड) वरील दोन्ही विधाने बरोबर आहेत.

प्र. 2. टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- 1) तुलसीदास
- 2) सुहरावर्दी संप्रदाय
- 3) दक्षिणेतील सुफी पंथाचा प्रसार
- 4) शेख गैसुदराज
- 5) संत कबीर
- 6) संत ज्ञानेश्वर

प्र. 3. लघुउत्तरी प्रश्न ३०० ते ४०० शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- 1) संत मीराबाई यांचे जीवन व कार्याचा आढावा घ्या.
- 2) संत एकनाथ यांच्या वारकरी संप्रदायातील कार्याची सविस्तर चर्चा करा .
- 3) संत तुकारामांच्या कार्याचा आढावा घ्या.
- 4) वारकरी संप्रदायाच्या तत्त्वज्ञानाची चर्चा करा.

प्र. 4. दीर्घोत्तरी प्रश्न ६०० ते ८०० शब्दात लिहा. (कोणताही एक)

[20]

- 1) ख्वाजा मुइउद्दिन चिश्ती यांचे जीवन व कार्याचा आढावा घ्या.
- 2) शीख धर्मातील गुरु परंपरा स्पष्ट करा.

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION****Master of Arts****Sub. Name: History of Indian Foreign Policy****Sub. Code: 95731****Day and Date: DECEMBER ,04-12-2024****Total Marks: 80****Time: 10:30 AM To 01:30 PM****Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks**

- Q1) A.** Answer the following questions by choosing correct options. रिकाम्या जागी योग्य [12] पर्याय निवडा.
- i. The nature of India's foreign policy is _____.
भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचे स्वरूप हे _____ आहे.
- A. Imperialist साम्राज्यवादी
B. Colonialist वसाहतवादी
C. Anarchist अराजकतावादी
D. Humanist मानवतावादी
- ii. _____, the Prime Minister of China visited India in June 1954.
चीनचे पंतप्रधान _____ यांनी जून १९५४ मध्ये भारताला भेट दिली.
- A. Mao माओ
B. Jinping जिनपिंग
C. Zhou Enlai चाऊ एन लाई
D. Lin Biao लिन बाओ
- iii. India is against the construction of _____ highway by China.
चीनद्वारे बांधल्या जाणाऱ्या _____ महामार्गास भारताचा विरोध होता.
- A. Leh लेह
B. Karakoram काराकोरम
C. Gilgit गिलगीट
D. Lhasa ल्हासा
- iv. The huge burden of refugees from _____ falls on India.
_____ येथून येणाऱ्या निर्वासितांचा मोठा बोझ भारतावर पडला.
- A. Nepal नेपाळ
B. Bangladesh बांगलादेश
C. Bhutan भूतान
D. Afghanistan अफगाणिस्तान
- v. The year 1998 is marked by serious economic crisis for Russia, which was known as _____.
१९९८ हे वर्ष रशियाच्या बाबतीत भयानक आर्थिक संकटाचे होते, ज्याला _____ म्हणून ओळखले जाते.

- A. Dollar Crisis डॉलर संकट
- B. NATO Crisis नाटो संकट
- C. Moscow Crisis मॉस्को संकट
- D. Ruble Crisis रूबल संकट

vi. One Belt On Road scheme was initiated by _____.

वन बेल्ट वन रोड ही योजना _____ द्वारे सुरु करण्यात आली.

- A. USA यु.एस.ए.
- B. Pakistan पाकिस्तान
- C. China चीन
- D. Russia रशिया

B. Match the Following with four alternatives and choose correct option. खालील [2]

जोड्या जुळवून योग्य पर्याय निवडा.

Group 1

- 1. Richards Nixon रिचर्ड्स
निकसन
- 2. Lyndon B. Johnson लिंडन
बी. जॉन्सन

- 3. Ronald Reagan रोनाल्ड
रेगन
- 4. John F. Kennedy जॉन एफ.
केनेडी

Group 2

- a. Liberal Policy towards
India भारतासंबंधी उदार धोरण
- b. Approval to supply of
Uranium from France to
India. फ्रान्सद्वारे समृद्ध
युरेनियमच्या भारतास पुरवठ्यास
मान्यता
- c. Naval Fleet against भारत
विरोधात नौदल India
- d. Helped India with Supply
of Grains. भारताला
अन्नधान्याची मदत

- A. 1- d, 2- a, 3- b, 4- c
- B. 1- c, 2-d, 3- b, 4- a
- C. 1- b, 2- c, 3- a, 4- d
- D. 1- a, 2- d, 3-c, 4-b

C. Match the Following with four alternatives and choose correct option. खालील [2]

जोड्या जुळवून योग्य पर्याय निवडा.

Group 1

- 1. Atal Bihari Vajpayee
अटल बिहारी वाजपेयी
- 2. Indira Gandhi इंदिरा गांधी

- 3. Jawaharlal Nehru
जवाहरलाल नेहरू
- 4. Lal Bahadur Shastri लाल
बहादूर शास्त्री

Group 2

- a. India-China War 1962
भारत-चीन युद्ध १९६२
- b. India- Pakistan War
1965 भारत-पाकिस्तान युद्ध
१९६५
- c. India-Pakistan War 1971
भारत पाकिस्तान युद्ध १९७१
- d. Kargil War 1999 कारगिल
युद्ध १९९९

- A. 1- a, 2- b, 3- c, 4- d
- B. 1- c, 2- b, 3- d, 4- a
- C. 1- d, 2- c, 3- b, 4- a
- D. 1- d, 2- c, 3- a, 4- b

D. Choose the correct options for the statements given below.

[2]

खाली दिलेल्या विधानांसाठी योग्य पर्याय निवडा निवडा.

1. Soviet Union took anti-India stand during India-Pakistan War of 1965.

१ सन १९६५ च्या भारत-पाकिस्तान युद्धात सोव्हिएत युनियनने भारत विरोधात भूमिका घेतली.

2. Soviet Union provided Tanks to Pakistan in War of 1965.

२ सन १९६५ च्या युद्धात सोव्हिएत युनियनने पाकिस्तानला रणगाडे पुरवले.

- A. The first statement is correct and the second statement is incorrect. पहिले विधान बरोबर असून दुसरे विधान चुकीचे आहे.
- B. The first statement is incorrect and the second statement is correct. पहिले विधान चुकीचे असून दुसरे विधान बरोबर आहे.
- C. Both the above statements are correct. वरील दोन्ही विधाने बरोबर आहेत.
- D. Both the above statements are incorrect. वरील दोन्ही विधाने चुकीची आहेत.

E. Choose the correct options for the statements given below.

[2]

खाली दिलेल्या विधानांसाठी योग्य पर्याय निवडा निवडा.

1. Pulwama attack was occurred in year 2019.

१ सन २०१९ मध्ये पुलवामा येथे दहशतवादी हल्ला झाला.

2. The attack was on Convey of Central Reserve Force moving on Srinagar-Jammu Highway.

२ श्रीनगर-जम्मू महामार्गावरून जाणाऱ्या केंद्रीय राखीव दलाच्या ताफ्यावर हा हल्ला झाला होता.

- A. The first statement is correct and the second statement is incorrect. पहिले विधान बरोबर असून दुसरे विधान चुकीचे आहे.
- B. The first statement is incorrect and the second statement is correct. पहिले विधान चुकीचे असून दुसरे विधान बरोबर आहे.
- C. Both the above statements are correct. वरील दोन्ही विधाने बरोबर आहेत.
- D. Both the above statements are incorrect. वरील दोन्ही विधाने चुकीची आहेत.

Q2) Write short notes on any FOUR of the following. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा.

[20]

- a. Development and Objectives of India's Foreign Policy
भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचा विकास व उद्दिष्टे
- b. Nehru's China Policy
नेहरूंचे चीन धोरण
- c. Janta Party and Lokdal's Policy for Soviet Union
जनता पक्ष व लोकदल सरकार काळातील सोव्हिएत युनियन धोरण

- d. Richards Nixon's India Policy
रिचर्डस निक्सन यांचे भारत धोरण
- e. India - America relations after Cold War
शीतयुद्धानंतर भारत- अमेरिका संबंध
- f. Doklam Problem
डोकलाम समस्या

Q3) Write short answers on any TWO of the following.
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

[20]

- 1) Explain the India's role in Non-Alignment Movement.
१ अलिप्ततावादी चळवळीतील भारताची भूमिका स्पष्ट करा.
- 2) The influence of India-Soviet Union treaty of 1971.
२ सन १९७१ च्या भारत-सोव्हिएत युनियन कराराचा प्रभाव स्पष्ट करा.
- 3) Evaluate the relations between India and Russia during Vladimir Putin's reign.
३ व्लादिमीर पुतीन यांच्या कारकिर्दीतील भारत व रशिया संबंधांचे मूल्यमापन करा.
- 4) Analyze the relations between India and America during the period of Donald Trump.
४ डोनाल्ड ट्रम्प यांच्या काळातील भारत व अमेरिका संबंधांचे विश्लेषण करा.

Q4) Write detail answer on any ONE of the following. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर [20]
उत्तर लिहा.

- 1) Explain the India's policy towards America during the period of Jawaharlal Nehru. जवाहरलाल नेहरू यांच्या काळातील भारताचे अमेरिका संबंधीचे धोरण स्पष्ट करा.
- 2) Analyze the relations between India and Pakistan between year 2014 to 2023. सन २०१४ ते २०२३ या काळातील भारत व पाकिस्तान यांच्यातील संबंधांचे विश्लेषण करा.

* * *

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION****3148 Master of Arts****Sub. Name: Sahityakrutiche Madhyamantar****Sub. Code: 95801****Day and Date: DECEMBER ,21-12-2024****Total Marks: 40****Time: 10:30 AM To 01:30 PM****Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks****Q1) Solve following MCQ.****[10]**

- i. 'माध्यमांतर' म्हणजे मूळ कलाकृतीच्या कोणत्या घटकाला धक्का न लावता, तिचे एका कलाद्रव्यातून दुसऱ्या कलाद्रव्यात परावर्तित करणे होय.
- A. पोताला
B. आशयाला
C. विषयाला
D. रचनेला
- ii. 'सहाशे बहात्तर रूपयांचा सवाल: अर्थात युद्ध आमुचे सुरू' या कथेचे माध्यमांतर खालीलपैकी कोणत्या चित्रपटात झाले आहे ?
- A. भाऊबळी
B. बाहुबली
C. नटसम्राट
D. रीटा
- iii. 'सहाशे बहात्तर रूपयांचा सवाल: अर्थात युद्ध आमुचे सुरू' ही जयंत पवार यांची कथा कोणत्या कथासंग्रहातील आहे.
- A. अधांतर
B. मेरी नींद नसानी होय
C. नाय वरणभात लोंचा नि कोण नाय कोंचा
D. फिनिक्सच्या राखेतून उठला मोर
- iv. 'रीटा' या चित्रपटाचे दिग्दर्शन खालीलपैकी कोणी केले ?
- A. पल्लवी जोशी
B. सई ताम्हणकर
C. रेणुका शहाणे
D. शांता गोखले
- v. 'रीटा' चित्रपटाची पटकथा आणि संवाद खालीलपैकी कोणी लिहिले ?
- A. रेणुका शहाणे
B. शांता गोखले

- C. समीर पाटील
D. पल्लवी जोशी

Q2) लघुत्तरी प्रश्न सोडवा. (दोन पैकी एक) **[10]**

1. माध्यमांतर म्हणजे काय ? ते थोडक्यात स्पष्ट करा ?
2. 'सहाशे बहात्तर रूपयांचा सवाल: अर्थात युद्ध आमुचे सुरू' या कथेचे माध्यमांतर यशस्वीपणे झाले आहे, असे आपणास वाटते का ? ते लिहा .

Q3) दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा. **[20]**

साहित्यकृतीचे चित्रपटात माध्यमांतर करताना कोण- कोणत्या घटकांचा विचार करावा लागतो, ते सविस्तर लिहा.

किंवा

"रीटा वेलिणकर" कादंबरीची 'रीटा' चित्रपटात झालेली माध्यमांतर प्रक्रिया उलगडून दाखवा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (3148) Master of Arts- NEP2020- 2.0 (95801) Sahityakrutiche Madhyamantar Part 2 SEM 3

Seat No.	
---------------------	--

SN - 13

Total No. of Pages : 4

M.A./M. Sc. (Part - I) (Semester – I) (NEP-2.0)

Examination - May 2025

MATHEMATICS

Linear Algebra

Sub. Code : 92492

Day and Date : Wednesday, 07/05/2025

Total Marks : 80

Time : 2.30 pm to 5.30 pm

- N. B :**
- 1) Question No. 1 is compulsory.
  - 2) Attempt any four questions from Q. 2 to Q. No. 7.
  - 3) All questions carry equal marks.
  - 4) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 A) Choose the correct answer and rewrite the sentence. (2 marks each) [12]

- i) Let W be a subspace of finite dimensional vector space V . Then .....
  - A) $\dim(V/W) = \dim V + \dim W$
  - B) $\dim(V/W) = \dim V - \dim W$
  - C) $\dim(V/W) = \dim V / \dim W$
  - D) $\dim(V/W) = \dim V \cdot \dim W$
- ii) Let V be a finite dimensional inner product space and W is subspace of V . Then .....

A) $V = W \oplus W'$	B) $\dim(V) = \dim(W)$
C) $V = W \oplus W^\perp$	D) $\dim(V) = \dim(W^\perp)$

- iii) Let V be n dimensional vector space. Then $T \in A(V)$ can have ..... distinct characteristic roots.
- A) atmost n B) atleast n C) n D) atmost $n + 1$
- iv) Let $V(F)$ be vector space of polynomials with inner product given by $(p(x), q(x)) = \int_0^1 p(x)q(x)dx$. If $p(x) = x^2 + 1$ then $\|p\|$ is .....
- A) $\frac{7}{3}$ B) $\frac{3}{7}$ C) $\frac{\sqrt{7}}{\sqrt{3}}$ D) $\frac{21}{9}$
- v) If N is normal and for $\lambda \in F$, $v(N - \lambda)^k = 0$ then $vN = \dots\dots\dots$
- A) λv B) $\lambda^k v$ C) λv^k D) 0
- vi) If $T \in A(V)$ is hermitian then all its characteristic roots are .....
- A) zero   B) constant   C) real   D) complex

B) State whether true or false (1 marks each) [4]

- i) If V is a vector space and W is subspace of V , then $\widehat{W}$ is isomorphic to $\widehat{V}/A(W)$.
- ii) If V is finite dimensional vector space over F and $T \in A(V)$ is singular, then there exists $0 \neq S \in A(V)$ such that $ST = TS = 0$.
- iii) Let N be normal. Then, N is unitary if and only if its characteristics are all of absolute value 1.
- iv) Two vectors having distinct characteristic roots of normal transformation are orthogonal.

- Q. 2.** a) Prove that $A(A(W)) = W$, where $A(W)$ is annihilator of W . [4]
- b) Prove that if $\lambda \in F$ is a characteristic root of $T \in A(V)$ then λ is a root of the minimal polynomial of T . [4]
- c) Let T be a nilpotent transformation with index of nilpotence 3. Find all possible canonical nilpotent matrices of T of order 6. [4]
- d) For any $A \in F_n$, prove that interchanging of two rows of A changes sign of determinant. [4]

Q. 3. a) If V and W are of dimensions m and n respectively over F , then show [8]
that $\text{Hom}(V, W)$ is of dimension mn over F .

b) Let $V(F)$ be vector space of polynomials having degree ≤ 3 with inner [8]
product given by $(p(x), q(x)) = \int_{-1}^1 p(x)q(x)dx$. Then find
orthonormal basis using Gram-Schmidt orthogonalization process on
basis $\{1, x, x^2, x^3\}$.

Q. 4. a) Define Algebra and prove that $\text{Hom}(V, V)$ is an algebra over F . [10]

b) Let $T \in \mathbb{R}^2(\mathbb{R})$ defined as $T(e_1) = e_1 - e_2$, $T(e_2) = e_1 + 2e_2$, where [6]
 $B_1 = \{e_1, e_2\}$ be standard basis of $\mathbb{R}^2$. Then find matrices of T in basis
 B_1 and $B_2 = \{u_1 = e_1 + e_2, u_2 = e_1 - e_2\}$ and show that they are similar.

Q. 5. a) If $T \in A(V)$ has all its characteristic roots in F , then prove that there [8]
is a basis of V in which the matrix of T is triangular.

b) If $T \in A(V)$ has all its distinct characteristic roots $\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_n$ in F , [8]
then prove that there is a basis of V for which the matrix of T is of the
form

$$\begin{bmatrix} J_1 & & & \\ & J_2 & & \\ & & \ddots & \\ & & & J_n \end{bmatrix} \text{ where } J_i = \begin{bmatrix} B_{i1} & & & \\ & B_{i2} & & \\ & & \ddots & \\ & & & B_{im} \end{bmatrix}$$

and $B_{i1}, B_{i2}, \dots, B_{im}$ are basic Jordan block belonging to λ_i

Q. 6. a) Prove that if N is normal linear transformation on V then there exists [8]
an orthonormal basis consisting of characteristic vectors of N in
which matrix of N is diagonal.

- b) Let F be a field of complex numbers and $0 \neq A \in F_n$. Prove that $\text{tr}(AA^*) > 0$. Also $A_1A_1^* + A_2A_2^* + \dots + A_nA_n^* = 0$ implies that $A_i = 0, i = 1, 2, \dots, n$. [8]

- Q. 7.** a) Let f be a bilinear form on the finite dimensional vector V . Let L_f and R_f be the linear transformations from V to $\hat{V}$ defined by $(L_f\alpha)(\beta) = f(\alpha, \beta) = (R_f\beta)(\alpha)$. Then prove that $\text{rank}(L_f) = \text{rank}(R_f)$. [8]
- b) Let f be a symmetric bilinear form on a finite dimensional vector space V over a field of characteristic zero. Then prove that there is an ordered basis for V in which f is represented by a diagonal matrix. [8]
-

M. Sc.- II Semester-III
Examination, April, 2025
Fuzzy Mathematics - I
Subject Code : 90888

Day and Date : Friday, 25-04-2025

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

- N. B.** 1. Question 1 is compulsory.
2. Attempt any four questions from question 2 to question 7.
3. All questions carry equal marks.
4. Figures to the right indicate full marks.

Q.1. (a) Chose the correct answer and rewrite the sentence.

[12]

- i. The extension is ..... cut worthy but ..... cut worthy.
(A) strong , not   (B) not, not   (C) strong   (D) not strong
- ii. The partition $\pi_1(A)$ is a refinement of $\pi_2(A)$ if and only if each block of $\pi_1(A)$ is included in some block of .....
(A) $\pi_1(A)$ (B) $\pi_2(A)$ (C) $\pi(A)$ (D) $\pi_i(A)$.
- iii. Let $f : X \rightarrow Y$ be an arbitrary crisp function then for any $A \in \mathfrak{F}(X)$ and $\alpha \in [0, 1]$ we have ${}^\alpha[f(A)] \dots\dots f({}^\alpha A)$.
(A) $\subseteq$ (B) $\supseteq$ (C) $\in$ (D) $\ni$
- iv. In general , we can define fuzzy numbers in a ..... manner .
(A) continuous   (B) piecewise   (C) discontinuous   (D) open
- v. The operations MIN and MAX are ..... from standard fuzzy intersection and union.
(A) similar   (B)totally different   (C) exactly same   (D) same
- vi. Let $C : [0, 1] \rightarrow [0, 1]$ be a function , then C is a fuzzy complement if and only if there exist a ..... function $f : [0, 1] \rightarrow R$ such that $f(1) = 0$, f is strictly ..... and $C(a) = f^{-1}(f(0) - f(a))$.
(A) continuous, decreasing   (B) not continuous, decreasing
(C) continuous, increasing   (D) monotone , decreasing

(b) State whether true or false and justify your answer.

[4]

- i. All fuzzy sets are of same type.
- ii. Every strong alpha cut is alpha cut.
- iii. The Yager's class of fuzzy complement is increasing.
- iv. In ordinary fuzzy set the range of membership grade function is $[0, 1]$.

- Q.2.** (a) Prove that every fuzzy complement has atmost one equilibrium point. [4]
- (b) Let $X = \{-2, -1, 0, 1, 2\}$, $A = 0.4/(-2) + 0.2/(-1) + 0.8/0 + 1.0/1 + 0.4/2$ and $f(x) = x^2 + 1$, then find $f(A)$. [4]
- (c) If C is continuous fuzzy complement then prove that C has unique equilibrium point. [4]
- (d) Define: Strong Alpha cut, Fuzzy set of type-II and level-I [4]
- Q.3.** (a) Let A and B be fuzzy sets on universal set X . Then prove that $A \cup (A \cap B) = A$ and $A \cap (A \cup B) = A$ [6]
- (b) Let $g : [0, 1] \rightarrow R$ defined by $g(x) = \frac{x}{\gamma + (1-\gamma)x}$, $\gamma > 0$. Prove that g is an increasing generator and find corresponding fuzzy complement. [8]
- Q.5.** (a) Define increasing generator. Let g be an increasing generator and $f(x) = g(1) - g(x)$, $x \in [0, 1]$. Prove that f is decreasing generator and its pseudo inverse is $f^{(-1)}(x) = g^{(-1)}[g(1) - x]$, $x \in R$. [8]
- (b) Define t -norm. Let $g : [0, 1] \rightarrow [0, 1]$ defined by $g(a) = a/2$ for $a \neq 1$, $g(1) = 1$ and t -norm $i(a, b) = ab$. Then find t -norm generated by i and g . [8]
- Q.6.** (a) Prove that $\max(a, b) \leq u(a, b) \leq u_{\max}(a, b)$ for all $a, b \in [0, 1]$, where $u_{\max}$ denotes the drastic union. [8]
- (b) Let i be a t -norm and c be involutive fuzzy complement. Prove that the binary operation u defined by $u(a, b) = c(i(c(a), c(b)))$ for all $a, b \in [0, 1]$ is a t -conorm such that $\langle i, u, c \rangle$ is a dual triple. [8]
- Q.7.** (a) Let $A \in F(R)$. Prove that A is a fuzzy number if and only if there exists a closed interval $[0, 1] \neq \phi$ such that $A(x) = 1, x \in [a, b]$, $A(x) = l(x), x \in (-\infty, a)$, $A(x) = r(x), x \in (b, \infty)$ where $l : (-\infty, a) \rightarrow [0, 1]$ is monotonic increasing, continuous from the right such that $l(x) = 0, x \in (-\infty, w_1)$ and $r : (b, \infty) \rightarrow [0, 1]$ is monotonic decreasing, continuous from left such that $r(x) = 0, x \in (w_2, \infty)$, for some $w_1, w_2 \in R$. [10]
- (b) Let R be the set fuzzy numbers and $A, B, C \in R$. Prove that $\min[A, \min(B, C)] = \min[\min(A, B), C]$ and $\max[A, \max(B, C)] = \max[\max(A, B), C]$. [6]

Seat No.	
----------	--

M.B.A. (Part - II) (Semester -IV) (Executive/Distance)

Examination, May 2024

FINANCIAL MANAGEMENT (Paper-V)

Case Studies in Finance

Sub. Code : 61751/42412

Day and Date : Friday, 03/05/2024

Total Marks : 80

Time : 02.30 p.m. to 5.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) Q. no.1 and Q.no.5 are compulsory.
  - 2) Solve any Two Questions from Q.2, Q.3 and Q.4.
  - 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Statement of Two companies are as below:

[20]

PLtd		Q Ltd.	
1) Output and Sales	3,00,000 units	1) Output and Sales	4,00,000 units
2) Fixed Cost	Rs. 3,50,000	2) Fixed Cost	Rs. 4,00,000
3) Variable Cost per unit	Rs. 10	3) Variable Cost per unit	Rs. 20
4) Interest Expenses	Rs. 25,000	4) Interest Expenses	Rs. 30,000
5) Selling Price per unit	Rs. 30	5) Selling Price per unit	Rs. 40

Find out various Leverages.

Q2) The sales and profit of a company during two periods were as follows:

[20]

Period	Sales (Rs.)	Profit (Rs.)
I	2,00,000	-20,000
II	3,00,000	20,000

- 1) Find out Fixed Cost
- 2) Break-Even-Point
- 3) What amount of sales will generate a profit of Rs. 50,000?
- 4) What will be the profit if the sales are Rs. 4,20,000?

Q3) A pro-forma cost sheet of a company provides the following particulars.

[20]

Particulars	Amount per unit
<i>Elements of cost</i>	
Raw materials	Rs. 80
Direct Labour	30
Overheads	60
Total cost	170
Profit	30
Selling price	200

The following further particulars are available :

- 1) Raw materials in stock, on average, one month; Materials in process (completion stage, 50 per cent), on average, half a month; Finished goods in stock, on average, one month.
- 2) Credit allowed by suppliers is one month; Credit allowed to debtors is two months.
- 3) Average time-lag in payment of wages is 1.5 weeks and one month in overhead expenses.
- 4) One-fourth of the output is sold against cash.
- 5) Cash in hand and at bank is desired to be maintained at Rs. 4,00,000.

You are required to prepare a statement showing the working capital needed to finance a level of activity of 1,04,000 units of production. You may assume that production is carried out evenly throughout the year, and wages and overheads accrue similarly. For calculation purposes, 4 weeks may be taken as equivalent to a month.

Q4) Anand Varma is of 50 years, and he works for a leading pharmaceutical company. **[20]**
He is the sole earning member of his family, which consists of his homemaker wife, college going son and daughter.

Prior to 2018, he had been investing heavily into real estate and stock markets with a view to achieve his financial goals, which include his children's higher education and marriage, his retirement and also his aspiration of buying a luxury car. Then, they take annual vacations, mostly in India but sometime abroad, so that is also something he has trusted funding from his investments.

Till about 2018, all his investments in real estate and stocks were giving him very good returns, so he had invested almost all of his savings in these two asset classes. He had heard about careful asset allocation from his friends. It was then that he considered taking help from a financial planner, who can guide him in realigning his life's needs, goals and aspirations and has shown him a way he can get back to reallocating his existing investments and new savings in a proper and safer manner.

Describe as a financial planner :

- 1) Whether the present plan should be continued?
- 2) What should be Anand's alternative future Investment planning?

Q5) Write Short Notes on (Any Four)

[20]

- A) Case study
  - B) steps in analysing long case
  - C) Methods of Financial statement analysis.
  - D) Importance of case interpretation.
  - E) Types of financial cases.
  - F) Case analysis and decision making.
-

Seat No.	
----------	--

SR - 489

Total No. of Pages : 2

M.B.A. (Part-II) (Sem.-IV) (CBCS) (Distance)
Examination March/April, 2024
INTERNATIONAL HUMAN RESOURCE MANAGEMENT
(Elective Gr., Paper)
Sub. Code: 93035

Day and Date : Thursday, 13-06-2024

Total Marks : 80

Time : 2.30 p.m. to 5.30 p.m.

Instructions :

- 1) Que. No. 1 and 5 are compulsory
- 2) Attempt any two from Que. No. 2 to Que. No. 4.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Read the following case and answer the questions below it. **(20)**

You have been assigned to Mexico for a two-year international assignment. Your task is to support the development of a new subsidiary. During the first weeks of your stay in Mexico you experience again and again that your Mexican employees as well as your suppliers and customers are never on time. Now you are sitting in a restaurant and you are waiting for the Sales Director of one of your Mexican suppliers. Your meeting was at 12.30 but it is already 13.00 and the person you were waiting for did not show up. As you have another appointment at 13.30 you ask for the bill, still hungry! Exactly at this moment the Sales Director shows up - half an hour late.

Questions:

- a) What reaction do you expect from your Mexican partner?
- b) Which reactions would be interculturally competent and which would not be?

Q.2 Discuss the Organizational Structure in MNC. (20)

Q.3 How to develop the staff through international assignments? (20)

Q.4 Discuss the models of IHRM. (20)

Q.5 Write Short Notes (any Four out of Six) (20)

- a. Issues in staff selection.
- b. Contextual Model.
- c. Multi-culturalism.
- d. Geert Hofstede.
- e. Communication.
- f. Motivation.

□□□

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part I) (Sociology) (Semester-I) (Course No. I)

Examination, April - 2024

Research methodology

Sub. Code : 92768

Day and Date : Thursday, 18/04/2024

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

Instructions : 1) All Questions are compulsory

सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) Figures Right side indicate marks.

उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

Q.1 Multiple Choice questions :

[10]

बहुपर्यायी प्रश्न

1) Systematics study of any subject means .....

कोणत्याही विषयाचा पद्धतशीर अभ्यास करणे म्हणजे ..... होय.

a) शास्त्र

b) Science विज्ञान

c) Technology तंत्रज्ञान

d) Literature साहित्य

2) J.A. Thomson in the book 'Introduction to Science' has told ..... stages of scientific research.

जे. ए. थॉमसन यांनी 'Introduction to Science' या ग्रंथात वैज्ञानिक संशोधनाचे ..... टप्पे सांगितले आहेत.

a) four चार

b) six सहा

c) five पाच

d) seven सात

Q. 4 Short note any three of the following

खालीलपैकी तीनवर टिपा लिहा.

- a) Pure Research
शुद्ध संशोधन
  - b) Quantitative Research
संख्यात्मक संशोधन
  - c) Early Positivism
अलीकडील काळातील प्रत्यक्षवाद
  - d) Case study method
व्यष्टी अध्ययन पद्धत
  - e) Stratified Random sampling
स्तरित यादृच्छिक नमुना
-

Seat No	
------------	--

M.A. (Part - I) (Semester - I) NEP
Examination, April - 2024
SOCIOLOGY (Credit System)
Understanding Indian Society
Sub. Code : 92756

Day and Date : Monday, 15/04/2024

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory. सर्व प्रश्न अनिवार्य
  - 2) Figures to right indicate full marks. उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
  - 3) Attempt MCQ बहुपर्यायी प्रश्न मुख्य उत्तरपत्रिकेत सोडविणे.

Q.1) Multiple Choice questions: बहुपर्यायी प्रश्न

[10]

- 1) Who is author of the Book 'The Scheduled Tribe'?
 'The Scheduled Tribe' या पुस्तकाचे लेखक कोण आहेत?
 A] K.S. Singh के.एस.सिंग
 B] G.S. Ghurye जी.एस.घुर्ये
 C] Yogendra Singh योगेंद्र सिंह
 D] M.N. Shrinivas एम.एन.श्रीनिवास
- 2) Nisrgwad is a feature of which society?
 निसर्गवाद हे कोणत्या समाजाचे वैशिष्ट्य आहे?
 A] Urban society नागरी समाज
 B] Tribal society आदिवासी समाज
 C] Rural society ग्रामीण समाज
 D] Western society पाश्चात्य समाज

- 3) Who is author of the Book 'India's Changing Villages'?
'India's Changing Villages' या पुस्तकाचे लेखक कोण आहेत?
- A] K.S. Singh के.एस.सिंग
B] G.S. Ghurye जी.एस.घुर्ये
C] S.C. Dube एस.सी.दुबे
D] M.N. Shrinivas एम.एन.श्रीनिवास
- 4) Who gave six types of ethnic diversity of Indian Society?
भारतीय समाजाला सहा प्रकारची वांशिक विविधता कोणी दिली?
- A] B.S. Guha बी.एस.गुहा
B] J.H. Hutton जे.एच.हट्टन
C] D.N. Majumdar डी.एन.मजुमदार
D] G.s. Ghurye जी.एस.घुर्ये
- 5) Majority population of India belongs to which linguistic family group.
भारतातील बहुसंख्य लोकसंख्या कोणत्या भाषिक परिवारातील आहे.
- A] Indo-Aryan इंडो आर्यन
B] Dravidian द्रविडीयन
C] Austro- Asiatic ऑस्ट्रो असियाटिक
D] Sino-Tibetan सिनो तिबेतिअन

Q.2) Descriptive type question. वर्णनात्मक प्रकारचा प्रश्न

(20)

- A] Discuss on Impact of Colonial rule on Indian Society.
भारतीय समाजावर वसाहतवादी राजवटीचा परिणाम यावर चर्चा करा.

OR/ किंवा

- B] Write in detail on unity in diversity in India?
भारतातील विविधतेत एकतेवर तपशीलवार लिहा.

Q.3) Descriptive type question. वर्णनात्मक प्रकारचा प्रश्न

(20)

- A] Write in detail on structure and changing nature of tribal society?
आदिवासी समाजाची रचना आणि बदलते स्वरूप यावर सविस्तर लिहा.

OR/ किंवा

- B] Discuss on impact of globalization on Indian society and challenges of globalization?
जागतिकीकरणाचा भारतीय समाजावर होणारा परिणाम आणि जागतिकीकरणाची आव्हाने यावर चर्चा करा.

Q.4) Write short notes on any three कोणत्याही तीनवर टिपा लिहा.

(30)

- Origin and Features of Caste.
जातीची उत्पत्ती आणि वैशिष्ट्ये
  - Diversity of India
भारतातील विविधता
  - Changes in Urban Society.
नागरी समाजातील बदल.
  - Impact of Modernization on Indian Society.
भारतीय समाजावर आधुनिकीकरणाचा प्रभाव
  - Traditional social organization of Hindu religion.
हिंदू धर्मातील पारंपारिक सामाजिक संघटना
-

MAR_APR 2025 SUMMER EXAMINATION**4470 Master of Arts****Sub. Name: Classical Sociological Traditions: Marx, Durkheim and Weber****Sub. Code: 92757****Day and Date: MAY ,05-05-2025****Total Marks: 80****Time: 02:30 PM To 05:30 PM****Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks****Q1) Solve following MCQ.****[10]**

- i. Which among the following is not a characteristic of society based on "organic solidarity"?

खालीलपैकी कोणते 'जैविक एकता' वर आधारित समाजाचे वैशिष्ट्य नाही ?

- A. Repressive laws
दडपशाही कायदे
- B. Complex division of labour
संकीर्ण श्रमविभाजन
- C. Reformatory law सुधारात्मक कायदा
- D. None above वरीलपैकी कोणतेही नाही

- ii. Which stage of Development of human society is marked as classless society by Marx?

मानवी समाजाच्या विकासाच्या कोणत्या टप्प्याला मार्क्सने वर्गहीन समाज म्हणून चिन्हांकित केले आहे ?

- A. Capitalist Society भांडवलदार समाज
- B. Primitive Society आदिम समाज
- C. Feudal Society सरंजामशाही समाज
- D. Slave-owning Society गुलामगिरी समाज

- iii. According to Durkheim, the most primitive type of religion is

ड्यूरखिमाच्या मते, धर्माचा सर्वात प्राचीन प्रकार _____ हा आहे ?

- A. Animism जीवात्मवाद
- B. Totemism कुलप्रतिकवाद
- C. Naturism निसर्गवाद
- D. वरीलपैकी कोणतेही नाही

- iv. Who is the author of the book 'Masters Of Sociological Thought'?

'Masters of Sociological Thought' या पुस्तकाचे लेखक कोण आहेत ?

- A. Weber
- B. Ritzer
- C. Fletcher
- D. Coser

- v. The intellectual roots of the rise of sociological theory lie in which following factor?

समाजशास्त्रीय सिद्धांताच्या उदयाची बौद्धिक पाळेमुळे खालील कोणत्या घटकामध्ये आहेत ?

- A. Industrial Revolution औद्योगिक क्रांती
- B. The Enlightenment प्रबोधन युग
- C. French Revolution फ्रेंच क्रांती
- D. Feudal System सरंजामशाही व्यवस्था

- Q2) a) Explain the social, political and economic factors that contributed to the development of sociological theory. [20]

समाजशास्त्रातील समाजशास्त्रीय सिद्धांताच्या विकासातील सामाजिक, राजकीय आणि आर्थिक घटकाचे योगदान स्पष्ट करा.

Or किंवा

- b) Explain Marx's intellectual background and his methodology.
माक्सची बौद्धिक पार्श्वभूमी आणि त्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

- Q3) a) Explain Durkheim theory of division of labour. [20]
श्रम विभाजनाचा ड्यूरखिम सिद्धांत स्पष्ट करा

Or

- b) Explain Weber's theory of the Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism
वेबरचा प्रोटेस्टंट एथिक आणि स्पिरिट ऑफ कॅपिटलिझमचा (भांडवलशाहीचा) सिद्धांत स्पष्ट करा

- Q4) Short Notes any three [30]

- a) Marx's concept of Class   माक्सची वर्गाची संकल्पना
- b) Types of social action given by Weber   वेबरने दिलेल्या सामाजिक क्रिया
- c) Religious rituals: types and functions   धार्मिक विधी: प्रकार आणि कार्ये
- d) Max Weber's typology of "Authority"   मॅक्स वेबरने सांगितलेले "अधिकाराचे" प्रकार
- e) Meaning of Social Theory   सामाजिक सिद्धांताचा अर्थ

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (4470) Master of Arts -
NEP2020-2.0

(92757) Classical Sociological Traditions: Marx,
Durkheim and Weber

Part 1 SEM 1

Seat No. **MAR_APR 2025 SUMMER EXAMINATION**

4470 Master of Arts

Sub. Name: Research Methodology

Sub. Code: 92768

Day and Date: MAY ,10-05-2025

Total Marks: 80

Time: 02:30 PM To 05:30 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Special Inst.: 1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत
2. उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात

Q1) Solve following MCQ.

[10]

- i. कोणत्याही विषयाचा पद्धतशीर अभ्यास करणे म्हणजे काय ?
What does it mean to study any subject systematically?
- A. शास्त्र
Shastra
- B. विज्ञान
Science
- C. तंत्रज्ञान
Technology
- D. साहित्य
Literature
- ii. कोणत्या शास्त्रज्ञाने उपयोजित संशोधन पद्धतीचा पुरस्कार केला ?
Which Applied Social Scientists Advocated the applied research method ?
- A. लिंड
Lind
- B. गुड आणि हॅट
Good and hat
- C. लुंडबर्ग
Lundberg
- D. थॉमसन
Thomson
- iii. संशोधन समस्येसाठी गृहीत धरलेले विधान म्हणजे काय ?
What is Hypothesis statement for a Research Problem ?
- A. गृहीत कृत्य
Hypothesis
- B. संकल्पना
Concept
- C. योजना

Seat No. **MAR_APR 2025 SUMMER EXAMINATION**

4470 Master of Arts

Sub. Name: Research Methodology

Sub. Code: 92768

Day and Date: MAY ,10-05-2025

Time: 02:30 PM To 05:30 PM

Total Marks: 80

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Special Inst.: 1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत
2. उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात

Q1) Solve following MCQ.

[10]

i. कोणत्याही विषयाचा पद्धतशीर अभ्यास करणे म्हणजे काय ?
What does it mean to study any subject systematically?

- A. शास्त्र
Shastra
- B. विज्ञान
Science
- C. तंत्रज्ञान
Technology
- D. साहित्य
Literature

ii. कोणत्या शास्त्रज्ञाने उपयोजित संशोधन पद्धतीचा पुरस्कार केला ?
Which Applied Social Scientists Advocated the applied research method ?

- A. लिंड
Lind
- B. गुड आणि हॅट
Good and hat
- C. लुडबर्ग
Lundberg
- D. थॉमसन
Thomson

iii. संशोधन समस्येसाठी गृहीत धरलेले विधान म्हणजे काय ?
What is Hypothesis statement for a Research Problem ?

- A. गृहीत कृत्य
Hypothesis
- B. संकल्पना
Concept
- C. योजना

Planning

D. निरीक्षण

Observation

- iv. नमुना गट नावाप्रमाणेच नमुना, म्हणजे विस्तृत आकाराच्या समग्र्याचा कोणता प्रतिनिधी असतो ?
A sample group as its name suggests, is a sample which is representative of a large group of materials?

- A. लहान
Small
B. मोठा
Big
C. मध्यम
Medium
D. मध्यम -मोठा
Medium - Big

- v. कोणत्या शतकात नमुना निवडीची सुरुवात झाली ?
In which century did sample selection begin?

- A. 19 व्या
19th
B. 18 व्या
18th
C. 17 व्या
17th
D. 20 व्या
20th

- Q2) सामाजिक संशोधनाचे प्रकार स्पष्ट करा.
Explain the types of social research.

[20]

Or

लघु सिद्धांत व सूक्ष्म सिद्धांत संकल्पना स्पष्ट करा.
Explain the macro-theory and micro-theory concept.

- Q3) सामाजिक संशोधनाची कार्ये विशद करा
Elaborate the functions of social research.

[20]

Or

नमुना निवड पद्धतीचे मूल्यमापन करा.
Evaluate the sampling technique method.

- Q4) Write short note

[30]

- a. गुणात्मक संशोधन पद्धती
Qualitative Research Method
सामाजिक डार्विनवाद
Social Darwinism

Planning

D. निरीक्षण

Observation

- iv. नमुना गट नावाप्रमाणेच नमुना, म्हणजे विस्तृत आकाराच्या समग्र्याचा कोणता प्रतिनिधी असतो ?
A sample group as its name suggests, is a sample which is representative of a large group of materials?

- A. लहान
Small
B. मोठा
Big
C. मध्यम
Medium
D. मध्यम -मोठा
Medium - Big

- v. कोणत्या शतकात नमुना निवडीची सुरुवात झाली ?
In which century did sample selection begin?

- A. 19 व्या
19th
B. 18 व्या
18th
C. 17 व्या
17th
D. 20 व्या
20th

Q2) सामाजिक संशोधनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

Explain the types of social research.

[20]

Or

लघु सिद्धांत व सूक्ष्म सिद्धांत संकल्पना स्पष्ट करा.

Explain the macro-theory and micro-theory concept.

Q3) सामाजिक संशोधनाची कार्ये विशद करा

Elaborate the functions of social research.

[20]

Or

नमुना निवड पद्धतीचे मूल्यमापन करा.

Evaluate the sampling technique method.

Q4) Write short note

[30]

- a. गुणात्मक संशोधन पद्धती
Qualitative Research Method
सामाजिक डार्विनवाद
Social Darwinism

QP-5571

QP-557

स्तरित नमुना निवड

Stratified Sampling Method

वर्णनात्मक संशोधन आराखडा

Descriptive Research Design

नमुना निवडीचे दोष

De-Merits of Sampling Techniques

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -
This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.
सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (4470) Master of Arts - NEP2020-2.0 (92768) Research Methodology Part 1 SEM 1

SK - 467

Total No. of Pages : 2

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2023

HINDI (हिंदी)

राजभाषा प्रशिक्षण - I

Sub. Code : 91395

Day and Date : Thursday, 23-11-2023

Total Marks : 80

Time : 2.30 p.m. to 5.30 p.m.

- सूचना : 1) सभी प्रश्न आवश्यक हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्नों के गुण दर्शाते हैं।

प्र. 1) निम्नलिखित प्रश्नों के पर्याय में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए।

[20]

i) संघ की राजभाषा हिंदी तथा लिपि ..... है।

अ) ब्राह्मी

ब) देवनागरी

क) खरोळी

ड) इनमें से नहीं

ii) संघ की भाषाओं को संसद एवं उच्च न्यायालयों के कामकाज के संबंध में ..... में राजभाषा अधिनियम लाया गया।

अ) 1975

ब) 1962

क) 1964

ड) 1963

iii) राजभाषा संकल्प ..... में लाया गया।

अ) 1968

ब) 1967

क) 1965

ड) 1964

iv) हिंदी को भारत की राजभाषा के रूप में ..... में दर्जा दिया।

अ) 1950

ब) 1949

क) 1951

ड) 1952

v) हिन्दी के पहले समाचार पत्र का नाम ..... है।

अ) दै. भास्कर

ब) जागरण

क) उदन्त मार्तंड

ड) ज्ञानोदय

vi) केंद्रीय अनुवाद ब्यूरो का गठन ..... में किया गया।

अ) 1970

ब) 1972

क) 1969

ड) 1971

P.T.O.

vii) 1950 में संविधान लागु हुआ तथा ..... लागु हुआ।

अ) भाषाई प्रावधान	ब) लिपि प्रावधान
क) विचार	ड) भाषा

viii) राजभाषा हिंदी के लिए अंको का ..... स्वरूप मान्य किया गया।

अ) हिंदी	ब) आंतरराष्ट्रीय
क) मराठी	ड) अन्य

ix) दक्षिण भारत हिन्दी प्रचार सभा की स्थापना ..... ने की।

अ) डॉ. राजेंद्रप्रसाद	ब) म. गांधी
क) पं. नेहरू	ड) लालबहादुर शास्त्री

x) भाग्यवती उपन्यास के लेखक ..... है।

अ) श्रद्धाराम फुल्लोरी	ब) लल्लू लाल
क) सदल मिश्र	ड) प्रेमचंद

प्र.2) टिप्पणियाँ लिखिए। (6 में से 4)

- राजभाषा का स्वरूप
- राजभाषा अधिनियम 1963
- संपर्क भाषा
- राजभाषा संबंधी संमेलन
- 1960 के राष्ट्रपति आदेशानुसार शब्दावली
- राजभाषा की आवश्यकता

[20]

प्र.3) संघ की राजभाषा नीति का विवेचन कीजिए।

अथवा

ब्रिटिश काल में राजभाषा पर प्रकाश डालिए।

[20]

प्र.4) राजभाषा अधिनियम 1976 का विवेचन कीजिए।

अथवा

राजभाषा और अनुवाद के संबंध में विवेचन कीजिए।

[20]

Seat No	
---------	--

7/11/2025 11/5/

SP-124

Total No. of Pages : 3

M.A. (Part – II) (Semester – IV) (CBCS) (NEP 2.0)

Examination, April– 2025

Hindi अनिवार्य बीजपत्र साहित्यशास्त्र -II (Paper -XIV)

Sub. Code : 92192

Day and Date : Tuesday, 29/04/2025

Time : 10.30 a.m. 1.30 p.m.

Total Marks :80

- सूचना 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे हुए अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्र.1) निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए।

(20)

1) प्लेटो का जन्म..... में हुआ।

अ) एथेन्स

ब) इंग्लैंड

क) अमरिका

ड) डच

2) त्रासदी के तत्त्व ..... है।

अ) पाँच

ब) छः

क) तीन

ड) दो

3) दैवी प्रेरणा सिद्धांत..... का है।

अ) अरस्तू

ब) प्लेटो

क) सुकरात

ड) स्मिथ

4) इलियट को..... में नोबेल पुरस्कार से सम्मानित किया है।

अ) 1948

ब) 1945

क) 1947

ड) 1950

- 5) 'कविता के तीन स्वर' यह..... का भाषण है।
 अ) वर्ड्सवर्थ
 ब) एजंटा पाऊंड
 क) अरस्तू
 ड) इलियट
- 6) फँटेसी..... भाषा का शब्द है।
 अ) डच
 ब) अरबी
 क) संस्कृत
 ड) अंग्रेजी
- 7) मार्क्सवादी विचारधारा को सुव्यवस्थित रूप में..... ने प्रस्तुत किया है।
 अ) एंजिल
 ब) हेगेल
 क) एडलर
 ड) काडवेल
- 8) अस्तित्ववाद इनमें से..... को मानता है।
 अ) तर्कहीनता
 ब) भाग्यवाद
 क) मानवीय स्वतंत्रता
 ड) परंपरा
- 9) ड्राइडेन कामदी के बारे में..... का स्थान पहला मानते हैं।
 अ) आनंद
 ब) दुःख
 क) उपदेश
 ड) प्रेरणा
- 10) यथार्थवाद की एक..... शाखा है।
 अ) प्रकृतवाद
 ब) छायावाद
 क) हालावाद
 ड) नारीवाद

प्र. 2) निम्नलिखित में से किन्हीं चार पर टिप्पणियाँ लिखिए।

- अ) प्लेटो का अनुकरण सिद्धांत।
 ब) उदात्त की अवधारणा।
 क) विलियम वर्ड्सवर्थ : काव्य भाषा सिद्धांत।
 ड) अस्तित्ववाद की विशेषताएँ।
 इ) मार्क्सवाद की विशेषताएँ।
 ई) यथार्थवाद।

प्र.3) पाश्चात्य काव्यशास्त्र की परंपरा एवं विकास क्रम पर प्रकाश डालिए।
अथवा

(20)

आई. ए. रिचर्ड्स के संप्रेषण सिद्धांत को स्पष्ट कीजिए।

प्र.4) स्वच्छंदतावाद का समान्य परिचय दीजिए।

(20)

अथवा

मनोविश्लेषणवाद का विवेचन कीजिए।

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

Sr. No.: **2024-25 / 5118812**

Statement of Marks for M.B.A.CBCS(Distance Mode) Semester-1 Examination: Oct-2024

Branch Name : / (EXM.GRP. : 01)

PRN : 2024062549

Name : **Shri. SHINDE OM TUSHAR**

Mother Name : **SMITA**

College : (197) DISTANCE EDUCATION (DIST)

Seat Number : 2001

Study Centre : (1) Vivekanand College 204, "E", Tarabai Park KOLHAPUR 416 003.

	AC	UA			AC	CA			Total			Grade				
		Max	Min	Obt		Max	Min	Obt	Max	Min	Obt	Grd Pt	Min Cr	Obt Cr		
M.B.A.CBCS(Distance Mode) Semester-1																
86908 - Principles of Management	TH	80	32	38	TW	20	8	18	100	-	56	7	4	28		
86909 - Management Accounting	TH	80	32	42	TW	20	8	18	100	-	60	8	4	32		
86910 - Business Statistics	TH	80	32	38	TW	20	8	19	100	-	57	7	4	28		
86911 - Managerial Economics	TH	80	32	35	TW	20	8	20	100	-	55	7	4	28		
86912 - Information Technology for Management	TH	80	32	45	TW	20	8	18	100	-	63	8	4	32		
86913 - Business Communication	TH	80	32	54	TW	20	8	18	100	-	72	9	4	36		
86914 - Organizational Behaviour	TH	80	32	41	TW	20	8	18	100	-	59	7	4	28		
86915 - Business Law	TH	80	32	44	TW	20	8	18	100	-	62	8	4	32		
M.B.A.CBCS(Distance Mode) Semester-1						SGPA : 7.63			PASS			800 - 484			61.00 32 244	
Grand Total (Out Of 800) : 484						FGPA / CGPA : 7.63										
Four Hundred and Eighty Four Out Of Eight Hundred																
Result : PASS																
Percentage : 60.5 %																
Abbreviations: CA: College Assessment, UA: University Assessment, AC: Assessment Category, P: Previous Pass, *: Fail, ABS: Absent, EX: Exempted, S: Ordinance, CC: Copy Case, ATKT: Allowed To Keep Term, TH: Theory, TW: Term Work, EXT: External, PR: Practical/Oral, TNG-Term Not Grant, NA: Not Applied.																

Kolhapur Date : 17/03/2025

Signature
Director

Board of Examinations and Evaluation

PRN :	2024062549
Mode of Delivery :	ODL (Distance)
Date of Admission :	27/08/2024
Adhar No :	922237696383
Learner Support Center :	(1) Vivekanand College 204, "E", Tarabai Park KOLHAPUR 416 003.
Examination Center :	(1) Vivekanand College 204, "E", Tarabai Park KOLHAPUR 416 003.